

Mlaš tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad Celovec 2 — Verlagspostamt Klagenfurt 2.

LETO XV./ŠTEVILKA 30

CELOVEC, DNE 25. JULIJA 1963

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt

CENA 2.— SILINGA

Ali bo zmagala treznost?

(Dr. Valentin Inzko)

Notranjepolitična kriza, katere povod je bilo vprašanje vrnitve dr. Otona Habsburškega, še zdavnaj ni preboleta. Člani zvezne vlade, poslanci državnega zbora in zveznega sveta se nahajajo sicer večinoma že na dopustu, kot da je najhujše prestano, vendar vse kaže, da gre le za mir pred nevihto. Tega se zavedajo posebno v strankinih tajništvi, kjer se pripravljajo na odločitve, ki se jim jeseni ne bo več mogoče izogniti. Zadeve obnovitve koalicije med večinskima strankama Avstrije, OeVP in SPOe, obstoj vlade, personalne spremembe v vodstvu OeVP na zveznem strankinem občnem zboru meseca septembra v Celovcu, razširitev sodelovanja socialistov s stranko svobodnjakov (FPOe) ter ubijanja glede nove koalicije med SPOe in FPOe s socialističnim zveznim kanclerjem na čelu so slej ko prej na dnevnem redu avstrijske notranje politike.

Na tem razvoju je kriva na eni strani onemoglost Avstrijske ljudske stranke, ki ji doslej notranja reforma, o kateri je bilo toliko govora, ni uspela, na drugi strani pa dosledno prizadevanje socialistov po vodstvu v državi in četudi s pomočjo FPOe ter na račun pravne države.

Z odločitvijo upravnega sodišča z dne 24. maja 1963 je bila Otonu Habsburškemu dovoljena vrnitev v Avstrijo, in sicer na podlagi lojalitetne izjave, ki jo predvideva kot predpogoj za vrnitev zakon z dne 3. aprila 1919. Dr. Oto Habsburg se je priznal v izjavi k republikanski ureditvi naše države, odpovedal prestolu ter pripadnosti Habsburški dinastiji. O tem, ali izpolnjuje lojalitetna izjava pogoje, ki izvirajo iz zakona z dne 3. aprila 1919, bi morala sklepati zvezna vlada. Vendar se je ta jasni odločitvi izognila. Zato je bil dr. Habsburg upravičen, se obrniti v svoji zadevi na upravno sodišče. To možnost predvideva avstrijska ustava. Upravno sodišče ima pravico odločati o zadevi, glede katere po kaki upravni oblasti v njej stavljenem roku ni prišlo do odločitve. Tako je eno izmed najvišjih vrhovnih sodišč namesto vlade odločilo v prid dr. Otonu Habsburškemu. Upravno sodišče je smatralo lojalitetno izjavo Otona Habsburškega kot zadostno. Tako bi se, pravno gledano, mogel dr. Habsburg vsak čas vrniti v Avstrijo. Proti vrnitvi pa so zagnali socialisti močan krik. Izjavili so, da ne priznajo odločitve upravnega sodišča ter naj o vrnitvi dr. Habsburga odloča z glasovanjem ljudstvo samo. S podobnimi izjavami so skušali že teden pred odločitvijo postaviti upravno sodišče politično pod pritisk.

Ko je bila odločitev objavljena, pa se je začela proti upravnemu sodišču in njegovi odločitvi taka gonja, da smo se morali resno vprašati, ali ta način ne meji že na metode, ki se jih poslužujejo v takozvanih vzhodnih demokracijah, kadar hočejo „uvejaviti“ ljudsko voljo. Za svoje stališče so pridobili socialisti tudi FPOe, ki sta jo doslej prezirali dosledno obe večinski stranki, ker sta se pač zavedali njene rjave preteklosti. Tako je še do nedavnega veljala stranka svobodnjakov v očeh socialistov kot stranka nekdanjih nacistov, s katerimi se pač že vsled tega ne kaže pred svetom omadeževati in spuščati v nevarnost, da ne bi zgubila stranka s povezavo z njimi svojega demokratičnega lica. Saj so diktatorski ukrepi in metode nacistov z vsemi posledicami svetu še predobro v spominu, da bi ne bil ta napram vsemu upravičeno skeptičen, kar je v zvezi z nacizmom in njegovo preteklostjo. Kot da bi socialisti na vse to pozabili, pa zanje naenkrat ti pomisleki in obziri z odločitvijo upravnega sodišča niso več veljali.

Notranje strankine težave, ki jim vo-

Raketna parada v Kairu

Ob enajsti obletnici egiptovske revolucije so pretekli terek uprizorili pred predsednikom Nasserjem veliko vojaško parad. Rakete različnih velikosti, različne daljnosežnosti in različnih vrst, veliki oklopniki, težki raketni metalci in tako dalje so se vlekli mimo Nasserja, medtem ko so v zraku krožila šobna letala sovjetskega izvora z dvojno zvočno brzino. Pred vsem je vzbujala pozornost dvodelna raketa, ki so jo — po napovedih po zvočnikih — do zadnjega izdelali v Egiptu in ki bi naj služila raziskovanju vesolja.

Podpredsednik maršal Amer, ki je obenem vrhovni komandant egiptovskih vojaških sil, je v nagovoru dejal svojim vojakom, da so egiptovski inženirji izdelali prvo podmornico „arabskega izvora“. V dveh tednih bo splula za prvo poskušno vožnjo. Modernizacija vojaških sil napre-

duje: postavili so nove enote, bojne sile pa so opremili z najmodernejšim težkim orožjem in daljnostrelnimi raketami. Egiptovski tehniki so dosegli že „določene uspehe“ pri ustvarjanju raket in modernih letal. To se je pokazalo pred nekaj dnevi tudi v Jemenu, kjer so egiptovske vojaške sile, ki podpirajo jemensko revolucionarno vladu proti kraljevskim vojaškim silam, „z dimom pregnale“ zadnja uporna gnezda.

Dan pred enajsto obletnico revolucije je Nasser na velikem zborovanju v Kairu primerjal slovesno razpoloženje v tem mestu z žalostjo, ki teži ves Damask. Izjavil je, da je postala Sirija — kjer vlada stranka Baath kot diktatorica, ki razganja zamišljeno Združeno arabsko republiko in ki pusti teči kri v Damasku v potokih — veliko koncentracijsko taborišče. S fašisti stranke Baath se ni mogoče družiti.

Kitajci v škripcih Vzhoda in Zahoda

Indijska vlada je v začetku tega tedna objavila, da je bila privolila skupnim indijskim, britanskim in ameriškim zračnim manevrom na indijskem ozemlju. To je v zvezi z utrjevanjem zračne obrambe, pravi, ki jo je Indija izvedla zaradi „velike kitajske agresije“ oktobra 1962. V tem primeru pa gre za izgraditev radarskih obveščevalnih naprav za indijska bojna letala. Trajalo bo dvanajst do osemnajst mesecev, preden bo Indija postavila radarske naprave. Za ta čas pa so dale Indiji Združene ameriške države premakljive radarske postaje na razpolago, prevzele so tudi instrukcije indijskega osebja za te naprave. Zato bodo mogla udarna ameriška in britanska zračna bojna letala od časa do časa obiskati Indijo in se udeležiti skupnih vaj z indijskimi bojnimi letali pod njenim poveljstvom.

V objavi je rečeno, da je ta sporazum omejen in da ne pomeni, da morata oba indijska zaveznika priskočiti Indiji avto-

dilni politiki v OeVP doslej niso bili kos, da jih premoste, so predstavnike SPOe opogumile, tvegati s pomočjo FPOe skok do vodstva v državi. V okviru tozadevnih prizadevanj sta SPOe in FPOe dvakrat v parlamentu preglasovali v zadevi odločitve upravnega sodišča ter vrnitve dr. Otona Habsburškega v Avstrijo. Ljudsko stranko. Vsa gonja socialistov in razpihavanje strasti sta se vršili z namenom, izsiliti odstop dr. Gorbacha in njegovega kabineta ter pripraviti tla za koalicijo z nekdanjimi rjavosrajčniki in njih somišljeniki. Zadnjih posledic take dvomljive koalicije so se končno ustrašili celo v socialističnih krogih samih, kjer so treznomiselniki politiki vedno glasneje začeli svariti pred tozadevnim političnim eksperimentom, ki ga zagovarja predvsem dr. Pittermann, namreč vlade večine proti večini, to se pravi, vlade 76 socialističnih in 8 FPOe-jevskih parlamentarcev proti 81 poslancem Ljudske, torej najmočnejše stranke v Avstriji. Kljub tem pomislekom se zavzema socialistično strankino vodstvo zagrizeno za volilno reformo, ki bi preprečila s 5 odst. klavzulo na eni strani komunistom pot v parlament, na drugi strani pa pripomogla FPOe-jevcem do večjega števila mandatorov, torej njih ojačitve v parlamentu. Vendar zelo dvomimo, da bi mogla taka ojačitev krepi tudi ugled in udarnost socialistične stranke v očeh avstrijskih volilcev, ki vidijo še vedno garancijo za resničen napredek in gospodarski procvit v državi le v odkritem sodelovanju med obema večinskima strankama Avstrije.

matično na pomoč, če jo kdo napade. Indija se tudi ni obvezala, da bo nudila pomoč svojima zaveznikom, če bosta napadena.

Uradna indijska poročila zatrjujejo, da Indija nadaljuje pogajanja z Moskvo glede dovažanja sovjetskega orožja za indijsko protiletalsko obrambo. Naprave, ki jih bodo dostavljali Amerikanci, pa bodo uporabne tudi za letala sovjetskega izvora.

Sporazum o obmejnem prometu razširjen

Pred kratkim se je v Piranu vršilo četrto zasedanje mešane avstrijsko-jugoslovanske komisije za mali obmejni promet s podpisom zadevnega dogovora, ki bo začel veljati 1. 10. 1963. Novosti so:

1. Obmejno območje je raztegnjeno na nekatere nove vasi.
2. Obmejne propustnice bodo veljale tri leta in se bodo lahko dvakrat podaljšale.
3. Seznam blaga so dopolnili še z nekaterimi novimi predmeti, ki se lahko nosijo čez mejo brez plačila carine.

Pogodba za prepoved atomskih poskusov je gotova

Averell Harriman je državni tajnik za politične zadeve v ameriškem zunanjem uradu. Poleg zunanjega ministra Denisa Ruska in njegovega zastopnika Georgeja Balla je Harriman tretji merodajni strokovnjak v ameriškem zunanjem ministrstvu. Harriman, ki šteje 71 let, je deloval v številnih visokih postojankah političnega javnega življenja. Med drugim je bil poslanik v Londonu in Moskvi, vodil je program za ameriško pomoč tujim državam, bil je trgovski minister in guverner države New York.

Ta teden se je v Moskvi vršila pomembna in nad vse uspešna sovjetsko-britansko-ameriška konferenca za prepoved poskusov z atomskim orožjem. Kot Kennedyjev zastopnik se je udeležil Harriman. Konferenca se v teh dneh bliža svojemu koncu. Pogodbo so že parafirali ta četrtek. Podpisali jo bodo še vsi trije državniki, na kar bo dobila za vse obvezno veljavo.

Moskva za udarom v Iraku

Iz Bagdada je prišla vest, da je iraška vlada v teku štiriindvajset ur izgnala iz Iraka šest diplomatov iz vzhodnega bloka. To je pet članov bolgarskega poslanstva, med temi prvi tajnik, ter član vzhodnonemškega konzulata. Svoje dejanje je iraška vlada utemeljila samo s tem, da baje dejavnost šestih diplomatov „ni bila v skladu z njihovim diplomatskim stanjem“.

Dan pred to objavo pa so uradno sporočili, da so prejšnji teden v Bagdadu razbili špionažni krog, ki je deloval za neko vzhodnoevropsko deželo. Ta krog je baje bil v zvezi s povzročitelji komunističnega državnega udara 3. julija v vojašnici Al Rašid pri Bagdadu. Ta udar bi naj strmo glasil sedanji iraški režim, ki bi ga naj nadomestila komunistična strahovlada. To je bil cilj udara. Poročajo, da so zaprli vse člane te vohunske skupine. V kratkem jih bodo postavili pred sodišče, da bodo dobili „pravične kazni za svoje zločine“.

Vsa ta poročila so brezdvomno med seboj povezana. Če se spomnimo dejstva, da je v najnovejšem času gnala Sovjetska zveza nezaslišano močno polemiko proti sedanjemu iraškemu režimu, ga nepopustljivo napadala zaradi njegovega ostrega postopanja nasproti Kurdom, ki so se uprli, in če se spomnimo, da je naslovila na Irak v raznih notah številne grožnje, potem si moremo misliti, kdo je povzročil nemire v Iraku in kdo stoji za tem v ozadju. To imenujejo v Kremlju „se ne vmešavati v notranje zadeve drugih držav“ ter „mirno sožitje“.

Kakor poroča radio Bagdad, so že ob sodili nekaj članov iraške komunistične partije. Bili so obsojeni na smrt, ker so se udeležili protidravnega udara.

ŠKOF DR. KÖSTNER PODPRIL SALZBURSKI KONGRES

Kakor smo izvedeli, je prevzvišeni gospod nadpastir dr. Jožef Köstner znatno finančno podpril salzburski kongres ob 1100-letnici prihoda svetih bratov Cirila in Metoda v naše kraje, katerega predpriprave in izvedba je bila povezana s precejšnjimi stroški. Škof dr. Köstner se kongresa sam sicer ni udeležil, pač pa je poslal tja svojega zastopnika.

Možno je, da se bodo poslaniki sestali še na važnih konferencah, kjer bodo obravnavali vprašanje nenapadalne garancije med Sovjetsko zvezo in Združenimi državami. Vendar Hruščev ni zahteval združiti pogodbe za prepoved atomskih poskusov z nenapadnim paktom.

Politični teden

Po svetu ...

HRUŠČEV BO OBISKAL TITA

Pred kratkim je sovjetski ministrski predsednik Hruščev uradno potrdil vest, da bo okrog 20. avgusta 1963 obiskal Jugoslavijo. S tem bo vrnil Titov obisk v Sovjetski zvezi decembra 1962. Ta odločitev, ki jo je podal Hruščev ob nekem sprejemu na ogrskem poslaništvu, je za Kitajce nov udarec, ki vidijo v Titu svojega največjega ideološkega nasprotnika.

SOVJETSKO-KITAJSKI SPOR PRELOŽEN

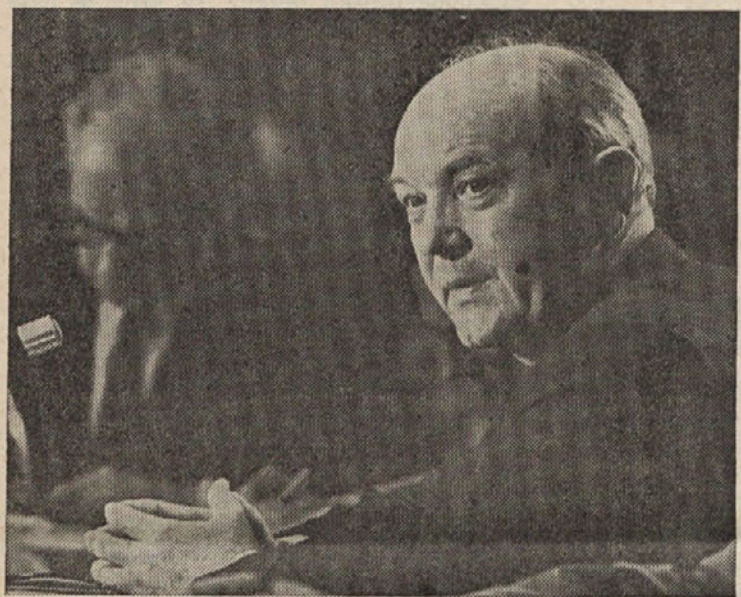
V Peking so preteklo nedeljo z velikim navdušenjem sprejeli na letališču kitajsko poslanstvo k moskovskim ideološkim razgovorom. Sporne razgovore so prekinili v soboto, ne da bi ob zaključku izdali skupno poročilo. Kitajci so se vrnili nazaj v Peking, kjer jih je sprejela množica 5000 ljudi s strankarskim predsednikom Mao tse tungom, ministrskim predsednikom Ču en laiom ter drugimi vodilnimi kitajskimi člani stranke in vlade na čelu. Kitajski tisk je v nedeljo zelo kratko in brez komentarja poročal, da so se sovjetsko-kitajska po-

Da bi Hruščev pokazal popolno brezobzirno ravnanje in zadržanje nasproti Pekingu, se je v soboto skupno z vodilnimi vladnimi in partijskimi člani udeležil otvoritve velike indijske industrijske razstave v Moskvi. Ob tej priliki je hvalil posebno dobre odnose med Moskvjo in Novim Delijem. Poudarjal je, da želi Sovjetska zveza tekmovali v okviru mirnega sožitja s kapitalizmom samo na gospodarskem področju.

V SIRIJI ŽVENKETA OROŽJE

in obrambni minister, general Hafez, je preteklo nedeljo dal zapreti 58 visokih Nasserjevih pripadnikov. Če bi se v teku 28 ur sami ne javili policiji, bodo zaplenili njihovo premoženje; imeli jih bodo za sodelavce ponesrečenega vojaškega udara pretekli četrtek ter jih bodo kot take postavili pred vojaško sodišče.

Egiptovski tisk je proti koncu preteklega tedna močno napadel sirska vlado, ki ji očita, da je ona zakrivila zadnje klanje. Kot krivce ponesrečenega udara smatra visoke osebnosti stranke Baath. General Hafez pa ravna s sirskega ljudstvom na nezasiščen in grozen način.

Ameriški zunanji minister
Dean Rusk.

gajanja končala. Med drugim trdi, da so Sovjeti porabili vsa propagandna sredstva, da so z razuzdanim obrekovanjem sramotili kitajsko komunistično partijo. Sovjetski tisk sramotno skuša naščuvati kitajsko ljudstvo „proti njegovim ljubljnim voditeljem“. Pozneje je druga poročevalna agencija poročala, da bo „ideološki spor z Moskvjo nekaj časa počival“ in da se bodo znova začeli pogajati „malo pozneje“. Kitajska sama je predlagala, naj se pogajanja začasno preložijo.

Moskovska pogajanja so se končala v soboto zvečer s skupnim obedom, ki sta se ga udeležili obe delegaciji, tudi Hruščev je bil navzoč. Kratko nato so se Kitajci napotili proti moskovskemu letališču, kjer jih je odslovil sovjetski delegacijski vodja Suslov hladno, vendar spoštljivo. Vodja kitajske delegacije je dejal, obrnjen proti Suslovu: „Žal mi je, da smo vam skazili konec tedna“. Na letališču ni bilo nobenega sovjetskega novinarja.

LISTA „LJUDSKIH SOVRAZNIKOV“

Šele v zadnjih dneh se je zvedelo iz Hongkonga, da so kitajski komunistični funkcionarji pri zborovanjih na južnem Kitajskem imenovali Hruščeva kot „javnega sovražnika številka tri“. Na partijskem uradnem seznamu „ljudskih sovražnikov“ sta pred Hruščevom uvrščena predsednik Kennedy in ministrski predsednik Nehru.

Kitajski centralni komite je v soboto očital Moskvi, „da je prelomila več sto sporazumov s Kitajsko“ in da je s tem hudo škodila kitajskemu gospodarstvu. Med drugim je Sovjetska zveza že leta 1960 odpoklicala 1300 sovjetskih tehnikov s kitajskega ozemlja. Komunistična partija Sovjetske zveze zmerja skupno z ameriški imperialisti, indijskimi reakcionarji in jugoslovanskimi revizionisti tudi Kitajsko.

Ravnatelj Instituta za azijske narode na sovjetski akademiji znanosti, Gafurov, pa je v soboto posebno močno napadel Kitajce. Rekel je: „Kitajci so gojili popolnoma nekomunistično rasovno mrznjo, ker so podčrtavali „vlogo rumene rase v zgodovini“ in uganjali „pravi osebni kult okrog Čingis Kana, ki je bil velika zaloigra za narode centralne Azije in vzhodne Evrope.“

DOBER POTEK ATOMSKE KONFERENCE

Moskovska pogajanja treh držav o prepovedi poskusov z atomskim orožjem bodo po vsej verjetnosti z dobrim izidom zaključili še ta teden. Hruščev sam je kazal upanje in ugodne izglede, da bodo z uspehom zaključili to zasedanje. Tudi v zahodnih mestih z optimizmom zrejo na potek teh pogajanj.

Preteklo soboto so tri delegacije zasedale uro in štirideset minut. V poročilu tega zasedanja je bilo objavljeno, da so poleg osnovnega vprašanja zaustavitve atomskih poskusov obravnavali tudi še druga vprašanja.

... in pri nas v Avstriji

AVSTRIJA GRADI ŠOLE

Zaradi vedno večjega števila šolarjev vlada v Avstriji veliko pomanjkanje šol. Na Dunaju bodo še letos začeli graditi tri srednje šole, ki že dolgo in nujno čakajo nanje: zvezno realno gimnazijo v drugem okraju ter na Wohlmutterstraßi v 21. okraju in Višje zvezno učilišče za ženske poklice v 19. okraju.

Pod nadzorstvom uprave zveznih poslopij ministrstva za trgovino pa se bavijo še z 132 gradbenimi projekti. Od teh odpade 52 na šolska poslopja, ki jih bodo zgradili po vseh zveznih deželah. Na Koroškem bodo postavili novo srednjo šolo v Celovcu in v Spittalu ob Dravi.

Od leta 1945 je izdala država za gradnjo šolskih in kulturnih poslopij 1,2 milijard šilingov. Ta zelo visoka vsota pa je v primeru s potrošnjami v drugih državah zelo majhna.

V načrtih je še 19 visokošolskih poslopij, 34 srednjih šol za splošno izobrazbo in 20 poklicnih učilišč. Za leto 1963 je za gradnje 460 milijonov šilingov na razpolago; od teh odpade približno polovica na šolske in kulturne zgradbe.

SLUČAJ HABSBURG JE BIL SAMO POSKUSNI GALOP

Zvezni kancler dr. Gorbach je v svojem zadnjem nagovoru pred počitnicami po radiu izjavil, da trpi sodelovanje obeh veli-

kih strank zaradi pomanjkljive pripravljenosti nekoliko slabšega partnerja, da bi se ravnal po demokratičnih pravilih.

Ko so jeseni 1962 Avstrijci korakali na volišča, ni bil v diskusiji princip sodelovanja, temveč samo metoda sodelovanja. Avstrijski volilci so se jeseni 1962 z volilnim izidom 81 proti 76 zelo jasno izrazili o obeh velikih strankah, je rekel kancler. Če bi se vsi držali demokratičnih načel, bi se to prav tako jasno in hitro moglo odražati pri sestavljanju nove vlade, in s tem bi samo pridobili na času za stvarno delo.

Pri neomejenem upoštevanju demokratičnih pravil bi tudi razsodba vrhovnega sodišča ne mogla delati težav vladi in parlamentu. Po načelu ločenja oblasti je zadeva parlamenta, da sklene zakone, zadeva vlade, da se drži zakonov, in zadeva neodvisnih sodišč, da razlaga zakone.

Nobena skrivnost ni, je rekel dr. Gorbach, da se nahajajo v nekoliko slabši stranki ljudje, ki hočejo izriniti koalicije prosti prostor, da bi preprečili sodelovanje med obema velikima strankama. Slučaj Habsburg je bil za te ljudi samo poskusni galop, odločilna ataka bi prišla šele pozneje.

SPOR ZARADI CENE PIVA

Po posredovanju dunajske delavske zbornice se je pretekli torek sestala paritetična komisija. Delavska zbornica se je namreč izrekla proti povišanju tudi cene piva v steklenicah; trdila je, da tega ni dovolila paritetična. Proti temu so se postavile pivovarne, ki zatrjujejo, da velja povišanje cene piva v sodih za 20,80 šilingov na hektoliter, kar je paritetična odobrila prejšnji teden, seveda tudi za pivo v steklenicah. Ceno za pivo v steklenicah so povišali za isto procentualno razliko, ki je bila doslej med pivom v sodu in pivom v steklenicah.

Povišanje cene za pivo v steklenicah je stvar trgovcev in obrtnikov. Po izjavah dunajskih centralnih mest zato ni treba uradnih navodil, ker se višje cene smejo prilagoditi prejšnjim cenam. Razen tega za pivo ni določena vrhovna cena. Zato je zadeva krčmarja, trgovca, hotelirja itd., da določi novo ceno za pivo, pri tem mora seveda upoštevati običajni okvir.

Hruščev bo obiskal Ogrsko

Ogrska vladna in partijska delegacija se je v ponedeljek tega tedna vrnila iz Sovjetske zveze, kjer je bila dva tedna na obisku. Vendar je njen vodja, partijski in vladni predsednik Janoš Kadar ostal v Moskvi, kjer se bo udeležil konference COMECON, ki se je začela to sredo. Nikita Hruščev se je na kievski postaji poslovil od delegacije in rekel, da je z hvaležnostjo sprejel vabilo za prijateljski obisk na Ogrskem. Dejal je, da je obisk delegacije doprinesel velik del k skupnemu boju za graditev komunizma in socializma. Kajti Sovjetska zveza se je strinjala z ogrsko delegacijo v vseh ideoloških in drugih vprašanjih.

Komunistično kitajski dnevnik „Ven vei po“ v Hongkongu pa je slavil izide, ki jih je prinesla kitajska delegacija s seboj z moskovskih ideoloških pogajanj, kot „izredne uspehe“. To zaradi tega, ker je delegaciji uspelo, izpodbiti sovjetske poskuse, da bi predčasno prekinili pogajanja.

SLOVENC

doma in po svetu

Dijak dobil prvo nagrado na matematični olimpiadi

Franc Dacar, dijak drugega letnika Tehniške srednje šole v Ljubljani, je prejel prvo nagrado na matematični olimpiadi na Poljskem.

Cepprav je Franc Dacar drugošolec, se je aprila letos udeležil republiškega tekmovanja mladih matematikov kot tretješolec. Njegova želja je bila, da bi se udeležil podobnega zveznega tekmovanja v Beogradu, kjer tekmujejo samo tretješolci in četrtšolci. Dosegel je drugo mesto in s tem tudi vstopnico za zvezno tekmovanje, ki je bilo maja meseca. Na tem tekmovanju je med tretješolci dosegel prvo mesto skupaj z dijakom Stanetom Vrščajem iz Ljubljane.

Zaradi izrednega uspeha sta bila izbrana oba Ljubljancina, da se udeležita mednarodne matematične olimpiade v Varšavi. Na njej so tekmovali dijaki, ki so že dokončali srednjo šolo. Peter Petek je bil tretji Ljubljancin, ki je bil izbran, da zastopa Jugoslavijo na tem tekmovanju.

Jubilej 50-letnice maturantov na mariborskem učiteljski

V Mariboru so se po petdesetih letih zbrali maturanti mariborskega učiteljskega iz leta 1913. Od 36 maturantov se jih je tokrat zbralo le še 10: Ivan Dolinar, naravoslovec in čebelar v Grižah; Franc Hajnšek, kulturni delavec v Murski Soboti; Rudolf Predan iz Maribora; Tomaž Kuper je prišel iz slovenske Koroške, iz Velikoveca; Franc Fridl, planinec iz Vitanja; Josip Vutkovič, dolgoletni ravnatelj meščanske šole v Mariboru; Anton Ostrc in Milan Vauda, pedagoška in prosvetna delavca v Mariboru. Veliko tistih, ki so na tej obletnici manjkali, so bili žrtve prve ali druge svetovne vojne.

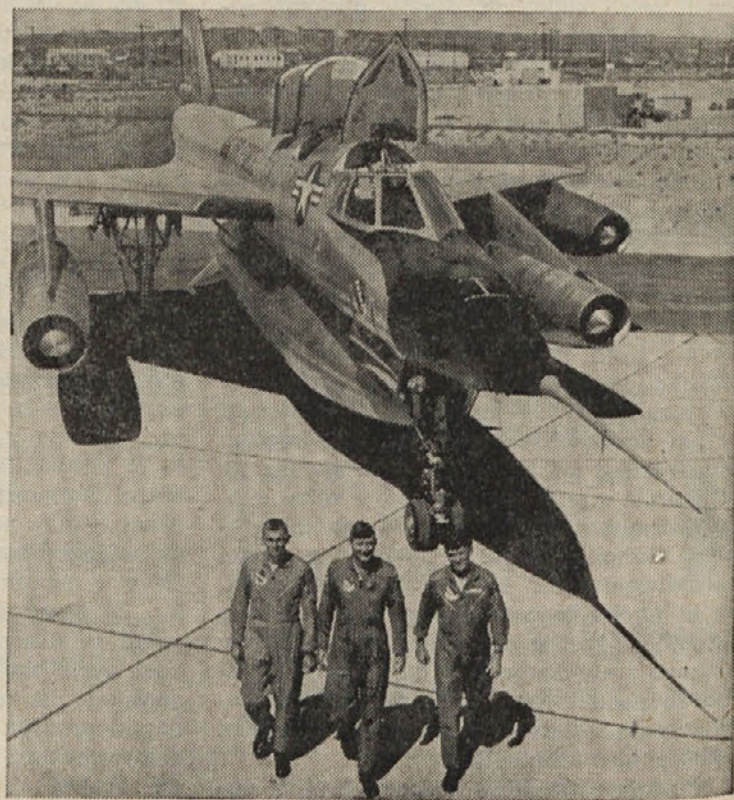
Vsi preživeli maturanti so še dokaj čili in zdravi, zato so svojo jubilejno maturantsko obletnico praznovali v prijetnem in veselem vzdušju in so sklenili, da se bodo sestajali odslej vsako leto v kakšnem drugem kraju.

Slovenska bibliografija v ameriški reviji

V državi Indiani v Združenih ameriških državah, v mestu Bloomington, je državna univerza, ki ima posebno stolico za študij slovanskih jezikov in še posebej za študij vzhodno evropskih slovanskih jezikov. Sem spada tudi Jugoslavija in z njo Slovenija. Izdajajo poseben znanstveni list The Slavic and East European Journal. Vsako leto izdajajo tudi bibliografijo del, ki se bavijo s študijem vzhodno evropskih držav. Bibliografija si je pridobila v ameriškem znanstvenem svetu velik ugled. Tja je bibliografijo za slovenska dela napisal že trikrat Zdravko Novak, skrbni in pošten zbiratelj bibliografskega gradiva. Toda omenjena bibliografija zbira samo podatke o člankih, ki so izšli v Ameriki ali pa so jih napisali Amerikanci izven Amerike. G. Novak izpolnjuje s tem dopisništvom važno slovensko kulturno nalogo.

Pensilvanija se je poklonila Cirilu in Metodu

Pred kratkim so se po vsej Pensilvaniji v ZDA vršile spominske slovesnosti na čast sv. Cirila in Metoda. V posebnem pozivu guverner te severnoameriške države William Scranton navaja, da je v Pensilvaniji veliko število prebivalcev slovenskega izvora, ki so mnogo prispevali k napredku države.

Ameriško letalo tipa B-58 z nadzvočno hitrostjo, ki ga vidimo na sliki, je pred kratkim spodbilo vse dosedanje rekorde v poletu v višino. S težo 5 ton je doseglo višino 26.000 metrov. S tem je letalo za 10.000 metrov preseglo rekord, ki ga je držala doslej Sovjetska zveza.

Pismo s podeželja

V neki družbi je bilo pred nedavnim stavljeno vprašanje: Zakaj na Koroškem tako malo mladih ljudi sledi duhovniškemu ali redovniškemu poklicu? Navzoči duhovnik ni odgovoril na vprašanje, pač pa je z odgovorom podčrtal dejstvo, rekoč: Koroška je bila tozadevno že vedno slaba. Vprašanje »zakaj?« je ostalo odprto.

Nekako pred sedmimi leti sem se udeležil slavnosti marijanskega kongresa v Celovcu. Po prireditvi na dvorišču deželnega dvorca s sv. mašo in ljudskim petjem so nas udeležence napotili na velesejnsko razstavišče, kjer so imele cerkvene ustanove razstavo svojega delovanja doma in po svetu. Po ogledu nekaj paviljonov sem prišel do škofijskega paviljona. Tam je bil na zunanji steni velik zemljevid krške škofije, na katerem so bile kot glavne točke zarisane posamezne župnije, ob župnijski točki pa kelihi. Za razumevanje je bil nad zemljevidom napis: Koliko novomašnikov je izšlo v zadnjih petdesetih letih iz posameznih župnij? (En kelih = en novomašnik). Primerjam in štejem: ob jezuitski postojanki v št. Andražu sem jih naštel dvajset. Tudi ob Celovcu jih je bilo, če se ne motim, devet, a tam je seveda več župnij. A drugače je bila severna stran dežele redko posejana s kelihi v nasprotju z južnim, manjšim delom dežele, kjer so kelihi mnogo bolj obrodili, da sem mogel naštet vsaj pet ali šest kelihov. Medtem pride gruča ljudi, moški in ženske, ki me obstopijo. Po govorici sem jih prisodil v severni del dežele. Pa reče eden:

»Slovenski del je bolje zastopan.« — Prijetno se mi je zdelo, da ni rekel »mešano ozemlje«, kakor se imenuje uradno in poluradno, ali pa kar vindišarski del. — Drugi mu glasno pritrdijo. Drugi pravi: »Glej, Velikovec je nemško mesto, od tam sta samo dva!« Pa pravi gospodar: »No, iz Velikoveca bi jih že lahko bilo več!« — Druga gospa pravi: »Poglejte, Borovlje so tudi nemško mesto, tam pa nobenega ni.« — Ni so več vedeli kaj reči, oddaljili so se.

Vprašal sem se: Se li zavedate, kako ste sodili in kaj? Morda vas je obiskala vsaj senca spoznanja ali zadrega. Meni pa je njih sodba, ki so jo nevede izrekli, potrdila, kar mi je že davno očitno: Iz pomembencev ne more zrasti idealizem, ki bi se hotel žrtvovati, sprejeti nase križ duhovništva, se izpostaviti posmehu, preganjanju in, če nanese prilika, tudi pregodnji smrti. To je porazno zanje, morda so se pomembili pred petimi, desetimi in več rodovi, a vendar se še duhovno niso včlenili v narod, kateremu zdaj pripadajo. Gotovo postanejo iz njih dobri gospodarstveniki, priznani učenjaki, tehniki, tudi umetniki in športniki; da bi pa dali mnogo dobrih duhovnikov, za to je v njih premalo duhovne moči. Če je zatrt narodova duša, tedaj išče svoj smisel samo v snovi in se v njej udejstvuje.

Pomembčevanje pa se nadaljuje, kakor da

Izšla bo „Zgodovina človeštva“

Pod pokroviteljstvom UNESCO je bila l. 1951 ustanovljena Mednarodna komisija za zgodovino znanstvenega in kulturnega razvoja človeštva, dvanaest let kasneje pa je že izšel prvi zvezek te zgodovine — »Prazgodovina in začetek civilizacije«. Med uredniki posameznih zvezkov obstaja najtesnejše sodelovanje, kar je prišlo najbolj vidno do izraza ob priliki revizije prvega zvezka, ko je prišlo do široke diskusije ter izmenjave mnenj med sovjetskimi, ameriškimi in britanskimi strokovnjaki za prazgodovino, francoskimi, italijanskimi in nemškimi arheologi ter učenjaki Japonske Španije, Mehike in Indije. Kot avtorja prvega zvezka sta Jacqueline Hawkes in sicer Leonard Wooley imela na razpolago nad osemdeset komentarjev znanstvenikov svetovnega slovesa. Celotni komentarji, ki niso bili vključeni v samo delo zaradi tega, ker je šlo za neko specifičnost zgodovine ali ideološke interpretacije, so pa vendarle bili tiskani v obliki opomb.

Zdaj je v pripravi drugi zvezek »Zgodovine človeštva« — »Cesarstva starega sveta«, ki ga je napisal Luigi Pareti, ob sodelovanju Paola Bresija in Luciana Petcekega. Izšel pa bo bržkone l. 1964. Ostali štirje zvezki bi morali biti natiskani do konca l. 1965.

»Zgodovina« bo izšla v francoščini, italijanski, nemščini, japonskimi in še nekaterih jezikih.

bi se jim neznansko mudilo. Kaj se jim vendar zato tako mudi, da bi naše doline pod južnimi gorami glede duhovniških poklicev bile tudi tako nerodovitne kakor severna stran dežele? Saj pridejo duhovniški poklici v slovenskem kraju v pretežni večini iz narodno zavednih družin. Ko pa izgine narodna zavest, zamre tudi pripadnost k lastnemu rodu. Včlenjenje v drug narod pa je mogoče samo jezikovno, duša pa je izgubila družinsko vez z narodom svojih prednikov, bodisi po nemarnosti, bodisi po sili razmer, bodisi po preračunanim dobičkarstvu ali iz slepilnega sijaja gospodujočih. Zato je v deželi tudi toliko praznih duhovniških mest.

Slovenski duhovnik v deželi je imel v primeru s svojim nemškim sobratom že vedno težavnejše stališče. Že v cesarski Avstriji, ki je bila imenoma katoliška država, v resnici pa je imel nepostavno oblast svobodomiselnih in brezvernih nemških nacionalizem, se je zameril kot prosvetar in buditelj narodne zavesti in je tako stavil pregrado nasilni težnji po ponemčevanju — tako na Koroškem kot tudi drugod. Zato pa so že v prvi vojni dali mnoge zgrabiti in zapreti kot veleizdajalce in hujskače. Sicer pa so pojmi, ki jih označujejo te besede, znani že iz časov Poncija Pilata in se dajo vedno s pridom uporabljati. Seveda je Koroška samo primer in delček vsesplošne usode tega poklica v vseh delih sveta in vselej, kadar si domišlja oblast, da rešuje sama sebe. Tedaj je vselej duhovnik tisti zločinec, katerega je treba kot prvega preganjati, če že ne uničiti.

Ko so se moške in fantje vrnili v letu 1918-19 iz vojske in jim je bilo vse prestano še v živem spominu, ko so se komaj začeli otresati more, ki jih je tlačila dolga leta, so začeli razmišljati, zakaj je bilo vse to. Saj niso nič pridobili!

Na to vprašanje, na katero ni vedel nikdo odgovora in je viselo kot nerazumljiva in nerešljiva uganka nad ljudmi, je prišlo od nekdaj kakor olajšanje, ko so našli »krivca« za vse to gorje: »Farji« so vojsko naredili!

Ta trditev je imela svojo podlago v mržnji nemškega nacionalizma do slovenskih duhovnikov, ki so mu bili kot narodni budilci in stražarji v napotje. Koroška nemškutarija, zvesta sopotnica svobodomiselnega nemštva, je našla izhod svoji mržnji. Da so tisti čas dolžili duhovnike vse nesreče, ki je prišla nad ljudstvo, se danes morda zdi komu neverjetno, pa je bilo tako.

(Ave Maria — F.)

Slovensko bogoslužje

(Nadaljevanje)

Ena izmed teh misijonskih nalog je delo za zedinjenje. Zato lahko z upanjem pričakujemo, da bo dediščina sv. Cirila in Metoda, ki se je ohranila v staroslovenskem bogoslužnem jeziku, prikazala v lepši luči kot je bila v preteklosti. Papež Janez XXIII. je na to že namignil v buli, s katero je ljubljansko škofijo povzdignil v nadškofijo. V tej buli imenuje sv. Cirila in Metoda dva bisera. K temu bo pa tudi pripomogla letošnja 1100-letnica prihoda svetih bratov med Slovane.

Glagolica se je razširila na ozemlju oglejskega patriarhata že v 10. stoletju, še bolj v zadnjih treh stoletjih srednjega veka. Poleg latinske liturgije je bila tu razširjena tudi staroslovenska liturgija, udomačena po dolgotrajni uporabi in priznana kot liturgični krajevni običaj. Pokrajine oglejskega patriarhata niso bile nikoli podložne cerkveni oblasti sv. Metoda. (Le Prekmurje in vzhodna Štajerska sta spadali v ozemlje Metodove moravsko-panonske nadškofije). Zgodovinar dr. Gruden je že leta 1905 potožil, da še nimamo kritične zgodovine o vpeljavi in razširjenju glagolice po Istri in po sosednjih deželah. Njen pojav med Slovenci se je celo preziral. Ni bilo pravega zanimanja za ostanke pergamentov, ki so ležali zaprašeni v župnijskih arhivih ali pa služili za vezavo v starih cerkvenih matičnih knjigah in urbarijem (urbarij: stara zemljiška knjiga).

Pri zgubljanju glagolskih zgod. spomenikov so imeli del krivde knjigovezi. Bili so praktični ljudje, ki so videli v teh starih

Ko se spominjamo letos enajste stoletnice prihoda svetih solunskih bratov med slovanske rodove, se zavedamo tudi, da sta spoznala (kar je dandanes spet pereča zadeva Cerkve, posebno v misijonih), da bo blagovest le tedaj uspešna, če bosta Cerkve približala ljudstvu jezikovno in po mišljenju in s tem položila temelj narodni prosveti. Obenem se nehote spominjamo, da sta morala prestati mnogo telesnega in duševnega gorja. Tedanji nemški cerkveni in politični oblastniki so ju dolžili krivoverstva in nedovoljenega posega v njihov delokrog. Njun namen blagovest približati ljudstvu, je sprožil v tistih, ki so si lastili oblast nad vestjo ljudstva, ljubosumnost in s tem val preganjanja, narodovo prosveto pa so zavirali in narodu vsiljevali tuj jezik in tuje mišljenja.

Ko je odšel sv. Metod v večnost, so njegovi nasprotniki pregnali njegove učence, ki so se razkropili v vse dele slovanskega sveta in tam razširjali poznanje blagovesti kot Metodove oporoke, ki je ostala do danes temeljni kamen plodovite narodne omike in srčne kulture kristjana. P. M.

Martin Buber je dobil „Erazmovo nagrado“

V Amsterdamu so izročili peto „Erazmovo“ nagrado slavnemu izraelskemu filozofu in pobudniku za ustanovitev izraelske države Martinu Buberu. Nagrada znaša 100 tisoč holandskih guldnov. Prof. Buber so izročili nagrado z veliko slovesnostjo v navzočnosti kraljice Julijane in princa Bernarda.

Prof. Martin Buber, ki je star 85 let, je prispel nalašč zato iz Izraela. Na slovesnosti je prikazal Buberove zasluge za evropsko civilizacijo profesor Beek z amsterdamske univerze. Princ Bernard pa je govoril o njegovem življenju ter naglasil pomen njegovega filozofskega poslanstva.

Prof. Martin Buber je povedal, da bo porabil večino nagrade za poglobljeno študijo o „križi in usodi evropskega judovstva pred prvo svetovno vojno, med njo in po njej“.

Kaj največ prevajajo?

Te dni objavljeni 14. zvezek organizacije UNESCO „Index Translationum“ o mednarodni bibliografiji prevodov iz vsega sveta vsebuje podatke o 33.000 književnih delih, ki so jih prevedli v letu 1961 v 75 državah. Kot v prejšnjih letih je tudi leta 1961 sveto pismo s skupno 246 prevodi — leta 1960 jih je bilo 258 — na prvem mestu.

Medtem ko se naslovi velike večine večine največ prevajanih del skoraj ne spreminjajo, pa je v letu 1961 književno delo indijskega pisatelja in filozofa Rabindranatha Tagora, katerega stoletnico rojstva so proslavljali leta 1960 po vsem svetu, prišlo s 1101 prevodom na eno prvih mest.

Nespremenjeno zanimanje za klasike dokazujejo sledeče številke: Shakespeare je bil preveden 98-krat, Tolstoj 115-krat, Čehov 66-krat, Balzac 61-krat, Dickens 58-krat in Andersen 53-krat. Na področju filozofije zavzema prvo mesto Teilhard de Chardin. Med modernimi pisatelji so na prvih mestih Sartre, Hemingway, Steinbeck, Graham Greene in Simeon.

„Unisfera“ bo znamenitost new yorške svetovne razstave leta 1964/65. Kroglja, ki je podobna skeletu zemeljske oble, je debela 36 metrov. Že zdaj so jo postavili na razstavišču, čeprav se bo new yorška svetovna razstava začela šele 22. aprila 1964.

knjigah le trpežni in močni pergament in jih pridno porabljali za vezavo matičnih in drugih knjig. V teh pisanih glagolskih spomenikih je delno ohranjena dediščina sv. Cirila in Metoda, ki smo je bili deležni tudi Slovenci. Ti spomeniki tudi pojasnjujejo cerkvene in slovstvene razmere med Slovenci v srednjem veku. Zgodovinar Gruden pravi, da bi kritično raziskovanje glagolskih spomenikov postavilo zgodovino Slovencev pred začetkom protestantizma v popolnoma drugo luč; pokazalo bi marsikatero slovstveno in cerkveno zanimivost tam, kjer je po splošnem mnenju vladala praznота. Zgodovinar, pesnik in dramatik Anton Tomaž Linhart (1756 — 1795) je ugotovil, da se je v zadnjih treh stoletjih srednjega veka razširila po Kranjskem glagolica; bila je obredni jezik po mnogih krajih na Slovenskem v navadi in glagolsko cerkveno slovstvo je bilo takrat še naše narodno slovstvo. Žal je umrl prezgodaj, da bi mogel to dokazati. Drugi slovenski zgodovinarji in jezikoslovci so bili drugačnega mnenja, zato tudi niso raziskovali v tej smeri. Tudi zgodovinar, jezikoslovec in pesnik Valentin Vodnik (1758—1819) je zapisal leta 1797: »Tukaj v Lublani se najde več sort bukv tega bukviskega jezika, so namreč mašne bukve, sveto pismo, breviri, besedišča, pesme, druge pisanja inu gramatike.« Leta 1789 pa je zapisal: »Kranjci so pisali po glagolitsko notri do šestnajstega stoletja.« Najbolj potrjujejo splošno veljavo glagolske pismenosti med Slovenci oni slovenski književniki, ki so to pismenost zavrgli. Protestantovski pastor Primož Trubar (1508 — 1586), ki se smatra za začetnika slovenske književnosti, piše k predgovoru evangelija sv. Matevža: »Lubi Kranjci! Vom inu nom je vedejoč, da le ta naša slovenska beseda do seh mal se nej z

latinskimi temuč le ta krovaška s krovaškimi puštabi pisala.« Teh besed ni mogoče drugače razumeti, kot da je bilo med Slovenci razširjeno glagolsko slovstvo. Adam Bohorič (umrl 1598), ki je izdal prvo slovensko slovnico, leta 1584 obžaluje, da je že za njegove dobe cirilsko in glagolitsko slovstvo na Kranjskem skoro izginilo.

1633. Koprski škof Peter Morania poroča v Rimu, da ima en samostan Tretjega reda sv. Frančiška, ki je „ilirskega jezika“. Petnajst župnij na deželi ima duhovne pastirje, ki so vsi ubožni. Vse prebivavstvo je ilirskega jezika, in v tem jeziku se mašuje (celebratur). Zato morajo duhovniki znati ta jezik, in samo domačini se ga nauče. So pa večinoma nevedni in malo sposobni za dušno pastirstvo.

1637. Koprski škof Peter Morania poroča v Rimu, da je potrebno, da izda Propaganda glagolske bogoslužne knjige in da se ustanovi deško semenišče, ker je ljudstvo vse slovansko (linguae Illyricae) in silno revno, celo beraško (immo et mendici) ter ne zna čitati. Naj bi se kakemu škofu izpod beneške oblasti dala „aliqua pensio“ ali kaka „beneficia“, ki jih pa najbrže ne bi bilo moči dobiti v celi provinciji, da bi zbral in poučil klerike iz vseh sosednjih škofij. To bi bilo jako sveto delo in silno potrebno zaradi velike nevednosti teh klerikov.

1650. Tržaški škof Anton Morentinus poroča v Rimu, da ima glagolske duhovnike: Enega v Poterai (Podgradje, župnija Trnovo, sedaj v ljubljanski škofiji), dalje Andreja Matkoviča, 90-letnega župnika v Draguču (župnija Sv. Križa) in duhovnega pomočnika v župniji sv. Jurija v Sovinjaku.

(Dalje prihodnjič)

ZELEZNA KAPLA

(Kitajska novomašnika na Koroškem)

Po vojni smo doživeli že veliko mogoč-nih in veličastnih novomašnih slovesnosti, ki so dokaz, kako naše koroško ljudstvo spoštuje sinove svojega rodu, ki so si izbrali vzvišen, a tudi težaven poklic Kristusovega duhovništva. To spoštovanje pa ima globoke, trdne korenine. Prelepo se je to izpričalo zadnjo nedeljo, 21. julija, ko je za Železno Kaplo bila napovedana nova maša kitajskega g. novomašnika Benedikta Čanga iz družbe salezijancev, katerega so pri njegovem bogoslovnem študiju vzdrževali požrtvovalni kapelski verniki. Morda je kdo prej bil skomizgnil z rameni, češ kaj mi mar neznani Kitajec. Toda tisti, ki v slehernem duhovniku ne glede na njegovo poreklo gledajo duhovnika božjega, so rekli drugače: „Na novo mašo v Kaplo pojdemo!“ In prav so storili! Doživeli so nekaj tako lepega, tako prisrčnega, tako ganljivega, da tega zlepa ne bodo pozabili.

Podjetni kapelski g. kaplan Simon Wutte, ki zastopa odsotnega g. župnika Messnerja v njegovem bolniškem dopustu, je znal z mladimi koroškimi bogoslovci in z g. župnikom Holmarjem pripraviti novomašno slovesnost, kakor so jo deležni tudi najbolj cenjeni in priljubljeni domačini. Slavoloki z napisi v latinščini — novomašnik g. Čang in njegov sorojak, tudi novomašnik g. Fong ne razumeta ne slovenščine in ne nemščine —, nastop domačih kapelskih pevcev, globaška godba na pihala, belo oblečene deklice, ki izročijo križ, blagoslovitev novomašnika na domačem pragu — v Kapli na pragu župnišča — od strani duhovnega očeta in duhovne matere, dveh kapelskih domačinov: vse to je pričujoče, zbrane pred župniščem zelo gnilo, zlasti ko smo iz ust preč. g. Matka, ki je novomašnika privedel, izvedeli, da novomašnik Benedikt Čang sicer še ima očeta in mater v daljni kitajski deželi, ki ječi pod komunizmom, toda starši ne vedo, da je njihov sin duhovnik, ker so zveze med njimi docela pretrgane, dasi se med sabo tako ljubijo; drug kitajski novomašnik, Janez Bosko Fong, pa je že 15 let brez matere in nekaj let tudi že brez očeta, pa čeprav gospod šteje že 30 let in je videti mlad, kot bi imel 15 let. Solze so stopale ljudem v oči, ko so videli ta dva tako slabotna gospoda, bi rekli skoraj še mlada dečka, ko jim je roka slovenskega duhovnega očeta in slovenske duhovne matere šla v križ čez svečeniško čelo.

V dolgem, lepem sprevedu fantov in mož, mladine in duhovnikov ter svatov in žena in deklet je med slovesnim zvonjenjem kapelskih zvonov pri obeh cerkvah globaška godba pod vodstvom preč. g. Holmarja igrala primerne verske pesmi. Tujci z avtomobili so izstopali in od vseh strani fotografirali redek prizor: dva kitajska novomašnika med domačini.

Sveta nova maša je bila za kapelsko cerkvijo pri Devici Mariji v Trnju na prostem pod mogočnim križem. Ogromna množica vernega ljudstva se je nabrala. Vse je pri novi sv. maši sodelovalo s petjem ob spremljavi globaške godbe. Novomašniku g. Čangu je asistiral v pluvialu preč. g. Matko, diakon je bil novomašnikov rojak preč. g. Fong, subdiakon pa preč. g. Ostravsky. Po slovesnem evangeliju je obirski g. župnik Holmar nastopil kot novomašni pridigar. V slovenskem in nemškem delu pridige je predstavil oba novomašnika in častital kapelski župniji, ko doživlja ob tej slovesnosti krono svojega prizadevanja za misijone — vidni uspeh svojih žrttev, molitve, dela in darov. Ta slavnost naj bo pobuda za nove napore, za nadaljevanje misijonskega delovanja. Naj bo pa pobuda tudi sosednim župnijam: Obirčanom, Rebrčanom in naprej po Podjuni, da bi se po zgledu Kapljanec dvignili za misijone, ker je to dolžnost vsakega kristjana, da sodeluje pri širjenju božjega kraljestva, ker je to Kristusova oporoka.

V nemškem delu pridige je posebej poudaril pomembnost te slovesnosti ob letošnjem ciril-metodijskem jubileju, ko sta pred 1100 leti prišla med Slovane oznanjati krščanstvo sv. brata Ciril in Metod. Pomembnost tega je v zvezi z današnjim novomašnim slavljenjem na ta način, ker bosta tudi kitajska novomašnika šla oznanjati sv. vero svojemu narodu v njegovem, kitajskem jeziku. Prav to so poudarili avstrijski škofje v svojem zadnjem pastirskem pismu, kako nujno je, da se evangelij oznanja v ljudskem jeziku, ker se le tako more vera zares ukoreniniti v ljudstvu.

Druga posebnost novomašne slavnosti

Pri nas na Koroškem

Zlata in srebrna maša v Šmihelu pri Pliberku

Natančno na isto nedeljo kot pred dvema letoma je v Šmihelu bila enaka slovesnost: zlata in srebrna maša. Tokrat je bil zlatomašnik šmihelski rojak č. g. Ignacij Malej, župnik v Trbonjah nad Dravogradom, srebrnomašnik pa domači župnik in dekan č. g. Kristo Srienec. Ze slavolok pred župniščem je to pomembno nakazal: ob napisu „V vinogradu Gospodovem“ na eni strani srebrno številko „25“ na drugi zlato „50“.

Srebrnomašnika je pozdravila Krista z Milke Hartmanove deklamacijo „Zvon srebrno je pozvanjal“. Nato je Lenčka z drugo Milkino deklamacijo pozdravila č. g. zlatomašnika v imenu vseh. Srebrnomašniku je čestitala dekanija in farna mladina ter zastopnik iz šentlpiške fare. Čustva hvaležnosti in povezanosti z dušnim pastirjem pa sta izrekla za žene gospa Justa Stuck, za moža Mirko Kumer, p. d. Črčej, ki je tudi s toplimi besedami nagovoril zlatomašnika in mu izrazil čestitke šmihelskih rojakov.

Med slovesnim zvonjenjem sta se nato jubila in v dolgem sprevedu podala v cerkev. Tam je najprej stopil na prižnico g. prošt Brandstätter iz Dobrle vesi in prebral pismo prevz. škofa srebrnomašniku, nakar je pristopil k oltarju zlatomašnik, da opravi zahvalno daritev ravno tam kakor pred petdesetimi leti kot mlad novomašnik. Pa saj na njem ni dosti kaj opaziti znakov starosti, vsaj na glasu ne, kajti pel je še vedno z jasnim krepkim tenorjem kot nekoč.

Sledila je slovesna asistirana maša srebrnomašnikova. Službo diakona je vršil guštanjski župnik č. g. Jaroš Kotnik, subdiakon pa je bil č. g. Avguštin Čebul iz St. Lenarta. Ta je po evangeliju stopil na prižnico, prebral najprej priznalno in voščilno pismo mariborskega škofa zlatomašniku, nato pa v ognjeviti pridigi obravnaval vprašanje duhovniškega poklica, kaj poklic vzbuja in kaj ovira in zatira. Ob koncu svetega opravila pa je iz src jubilantov in vernikov privrela zahvalna pesem.

Šmihelska slavljenca: zlatomašnik č. g. Ignacij Malej, ki zdaj pastiruje v Trbonjah pri Dravogradu in srebrnomašnik, šmihelski župnik in dekan, č. g. Kristo Srienec. Na levi slavnostni pridigar č. g. Avgust Čebul. foto Zaletel

s kitajskima novomašnikoma med Korošci pa je v tem, da je ne moreta praznovati v rodni domovini, ker tam vlada nasilje; zato jo praznujeta v svobodnem demokratičnem svetu, pri nas. Ali se zavedamo, v kakšnih srečnih razmerah glede verskega udejstvovanja živimo mi? In vendar: koliko je pri nas pravega krščanstva kljub vsej demokratični dobrini politične in osebnosti svobode? Katero mesto zavzema v našem življenju molitev? Nedeljska in prazniška služba božja? Prejemanje zakramentov? Ali se ravnamo po velikih krščanskih idealih, temeljih krščanstva, resnice in pravice, kakor je oznanil pokojni sv. oče Janez XXIII. v svoji poslanici o miru? Resnica in pravica sta pogoj za pravi mir, ne pa „mir močnejšega nad slabšim“, da mora slabši pred njegovo silo molčati. To ni nikak pravi mir. Pravi krščanski mir ima po besedah sv. očeta za podlago pravico.

Razumljivo je, da so bili vsi potrebni okrepčila. Slavljenca sta svoje duhovne soprobrate, sorodnike, nekdane družice, prijatelje, pevce, študente povabila že prej pisмено v prostorno Serčerjevo dvorano. Med gosti so bili poleg že imenovanih župniki iz Pliberka, Globasnice, Zitare vesi, Suhe, Sel, Vogrč in g. dekan Močilnik iz Prevalj, domači in pliberški kaplan. Posebno navdušenje je vzbudil prihod mons. Tensunderna, župnika v Recklinghausenu na Westfalskem. Ta se je že kot mlad duhovnik naučil slovenščine, da bi mogel med slovenskimi rudarji uspešneje delovati in je znan prijatelj Slovencev. Točasno biva z otroško kolonijo pri č. sestrar v St. Rupertu. Tudi č. šolske sestre so bile po svojih zastopnicah udeležene pri srebrni slavnosti svojega dobrotnika in gospodarskega svetovalca. Narodni svet je zastopal predsednik dr. Valentin Inkzo.

Družabni del izvencerkvene slovesnosti je potekal v prisrčni domačnosti. Ko je ob skrbni postrežbi želodec dobil, kar je potreboval, nas je petje pevskega zbora od časa do časa zamaknilo v kraljestvo melodij. Celo g. zlatomašnik je prisedel k pevcem in takrat so zopet zadonele pesmi iz časa pevovodje Štangla kakor pred petdesetimi leti. Pa je vstal zdaj ta zdaj oni z voščili in čestitkami, resnimi in šaljivimi. Napitnice, nagovori v resnem in šaljivem tonu so vzbujale spomine na razne dogodivščine iz življenja in dela slavljenec.

Tako so prijetno potekle popoldanske ure in se je slavlje končalo s fotografiranjem in pobožnostjo v cerkvi.

Vsa slovesnost je zopet pokazala, da so naši duhovniki izšli iz ljudstva in so z njim tesno povezani.

Slavljenca čestitata ob tej priliki tudi uredništvo in uprava našega lista, ki jima želi še mnogo let plodovitega dela v vinogradu Gospodovem.

ST. VID V PODJUNI

(Zlata sveta maša)

V nedeljo, dne 28. julija 1963, bodo v naši farni cerkvi obhajali svojo zlato sveto mašo č. g. Feliks Zulechner. Slovesnost se bo pričela ob devetih pred župniščem.

Vsi prisrčno vabljeni!

sta se med duhovnim očetom in duhovno materjo počutila presrečna. Kakor na drugih primicijah, so se tudi na tej vrstili pozdravi in nagovori, petje in glasba. Gospod novomašnik Čang je v kitajščini zmolił lepo Marijino molitev, g. novomašnik Fong pa je v kitajščini zapel ljubko ljudsko pesem o ribiču in njegovi barki. Seveda sta v italijanščini razložila vsebino. Za prevod iz italijanščine v slovenščino, oz. iz slovenščine v italijanščino, ki ju gospoda novomašnika poleg angleščine najbolj obvladata, sta skrbela preč. g. Matko ter rebrški g. komendator.

Novomašno slavlje se je zaključilo s skupno pobožnostjo v župni cerkvi, kjer je globaški novomašnik Hudl ob asistenci obeh kitajskih novomašnikov pel naprej lavretanske litanije. Potem so vsi trije gospodje novomašniki podelili skupen novomašni blagoslov. Bila je prav ganljiva slika, ko je trojica gospodov razpela svoje posvečene roke. Prelepa slika katoliške univerzalnosti sv. Cerkve, v kateri imajo vsi narodi enako čast, enako spoštovanje!

Pri tej slavnosti je bila povedana tudi misel, kako v primeri s stariim kulturnim kitajskim narodom, ki je danes največji na svetu, tudi mali narodi v okviru svete Cerkve morejo igrati važno vlogo, kot most, ki se iz središča krščanstva, iz Rima, razpenja tudi čez našo deželo tja na daljni Vzhod, kjer Bog pripravlja veliko misijonsko žetev.

Kapelski župniji, ki je podprla že tri misijonske bogoslovce in jim pripomogla do oltarja, vsa čast! Slovesnost z dvema kitajskima novomašnikoma bo vsem ostala nepozabna.

SELE

(Napeljava elektrike)

Zadnje čase se je pri nas začelo močno gibanje za napeljavo elektrike. Na Kotu je bila v ta namen že lani ustanovljena skupnost, zdaj so to storili tudi za Šajdo in Borovnico. V osrčju Sel imamo že okoli 35 let majhno elektrarno, ki pa v sedanjem stanju trpi zaradi pomanjkljivosti moči, regulacije in napeljave. Njen lastnik Ludovik Uznik sam priznava, da ne bo več dolgo živel.

Kako si zagotoviti dobro in stalno električno silo? V tem vprašanju se ne strinja vsi. Eni menijo, naj se ustanovi zadruga odjemalcev toka, ki naj dosedanje centralo prevzame, preuredi, zajame vso vodno silo in obnovi električne vode. Na ta način bi bila cena toka nižja in denar bi se povrnil v žepe zadržnikov. Drugi pa menijo, da bi vsa ta dela tudi veliko stala, da bi se podjetje ne rentiralo; najbolje da je, če se tudi dosedanje odjemalci toka pridružijo ostalim in sprejemajo tok od KELAG-a, ki že čaka na Obirskem, Borovnici in Zgornjih Bajtišah. Stroški so sicer veliki, a če so jih zmogli drugod, bi jih Selani tudi, saj bi se dobila subvencija.

Razumljivo je, da se pri tako važni stvari premišljuje in računa samo in tja in da je mnogo prerekanja. Končno pa mora priti do pametnega zaključka.

REBRCA

(Vesele in žalostne novice)

„Ali se na Rebrci res nič ne zgodi?“ je vprašal neki gospod v Celovcu. Obljubili smo mu odgovor za tedaj, ko se bo več nabralo. No, in zdaj se je v več kot pol leta že nekaj nabralo. Če začnemo s porokami, tam od zime dalje, moramo povedati, da se je v januarju poročil rebrški domačin, g. poročnik, Hugo Schuller. Nevesto si je izbral v Dunajskem Novem mestu (Wiener Neustadt), kjer je lani dovršil vojno akademijo. V februarju mu je sledil Otmar Hobel-Bergman iz Podkrajja. Nevesto si je izbral v Kötschach-Mauthen, kjer je bil služil vojaški rok. Poroka pa je bila na Rebrci. Upamo, da bosta obadva, prvi s svojo gospo Moniko, drugi pa z gospo Johanco, v zadovoljstvu, složnosti in sreči živela. To jima tudi privoščimo. V juliju sta si pred oltarjem za vedno obljubila zvestobo Jožef Pirčer in Anica Štimec, ki jima tudi želimo vso srečo v krščanskem zakonu.

Krščeni so v župnijski cerkvi bili doslej

(Nadaljevanje na 8. strani)

Most čez Veliko Suho izročen prometu

Kdor se pelje z avtom skozi Rož, se vozi po lepo asfaltirani cesti. Vseposod so v zadnjih letih cesto popravljali in obnavljali, marsikje celo na novo gradili, kot obvoz v Svetni vesi ter daljše pasove v Zgornjem in Spodnjem Rožu. Kras Rožanske ceste pa je nedvomno most čez Veliko Suho pred Podgorjami v šentjakovski občini. Stara cesta je vodila v tem delu preko lesenega mostu, na katerem je močno zaropotalo, kadar si se peljal čezenj, nato pa si moral, če si se peljal proti Celovcu, okoli čisto nepreglednega ovinka. Vse to sedaj izostane, saj je poleg mostu bila izpeljana posebno proti Svečam deloma nova cesta skoro do druge Suhe, ki loči Zgornji in Spodnji Rož.

Kadar stojiš na mostu Velike Suhe, se ti nudi čudovito lep razgled na Gure proti severu ter Karavanke na jugu. Široko odprt je svet proti Dobraču na zapadu, na vzhodu pa te pozdravljajo zeleni gozdovi, oziroma obširni pašniki Breznja, ki so nudili pretekli petek naravno zakulisje veliki svečanosti ob priliki otvoritve novodograjenega mostu čez Veliko Suho.

Otvoritve se je udeležilo poleg številnih častnih gostov tudi mnogo prebivalcev iz domače in sosednjih občin z župani in občinskimi svetniki. Dvorni svetnik dipl. inž. Veit je pozdravil vrsto gostov, med njimi sekciskega šefa dipl. inž. Seidla kot zastopnika ministrstva za trgovino in obnovitvena dela, ki je tolmačil ob tej slavnosti pozdrave ministra dr. Bocka ter državnega tajnika dr. Kotzine.

Za dvornim svetnikom dr. Veitom je spregovoril župan šentjakobske občine ravnatelj Koren. Zahvalil se je v imenu domačega prebivalstva vsem, ki so prispevali svoje, da je prišlo tako hitro do izvedbe gradbenih načrtov. Nato je obrazložil dipl. inž. Katolnig tehnične podatke konstruk-

cije 200 metrov dolgega mostu, katerega je gradila tvrdka Svata.

Namestnik deželnega glavarja inž. Thomas Truppe je poudaril v svojem nagovoru, da je tudi otvoritev mostu čez Veliko Suho dokaz pripravljenosti storiti vse za boljše in lepše življenje prebivalstva v tem delu dežele. Južna Koroška nikoli ne sme več postati pozabljena kolonija Avstrije. V spominu na one, ki so žrtvovali ne glede na jezik svoje življenje za domovino, hočemo storiti vse, da dvignemo Južno Koroško gospodarsko in socialno, kar pa je možno le ob dobro zgrajenih cestah. „Zelim,“ je zaključil inž. Truppe svoja izvajanja, „Nemcem in Slovencem te okolice mnogo sreče ter miren in uspešen razvoj!“

Blagoslovitev je izvedel ob asistenci msgr. dr. Janka Hornböcka generalni vi-

kar dr. Kdras, kot zastopnik evangelijske veroizpovedi pa superintendent Glawisch-nig.

Nato je izročil namestnik deželnega glavarja inž. Truppe most svojemu namenu z željo, naj služi v dobro obema narodoma v deželi ter vsem, ki bodo obiskali ta lepi košček naše dežele.

Slovesnost, na katero je bil vabljen tudi predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Valentin Inzko, sta oplešala godba na pihala iz Vrbe pod vodstvom kapelnika Meschniga ter moški pevski zbor pod vodstvom Franca Fuggerja iz Podgorij.

Slavnost je potekala v znamenju bratstva, medsebojnega razumevanja in spoštovanja.

Žuželke — sovražnik in služabnik človeka

Žuželke in mrčes so dolgo časa veljali za sovražnika človeka. V resnici tudi poznajo prirodoslovci okoli 6000 vrst škodljivega mrčesa. Spomnimo se le na goste roje koblic, ki so po Evropi v srednjem veku, v Afriki pa še danes obgrizli zelenje po obširnih pokrajinah, da ni ostalo niti klice več.

V bližini New Yorka je še lani gomazelo čez železniške proge toliko gosonic, da so se vlaki ustavili. Tam okrog Velike noči je po glavni cesti iz Gorice v Števerjan lezlo prek asfalta na stotine krastač, ki so resno ovirale kolesarje in motoriste. Spomnimo se, koliko milijard škode povzroča vsako leto koloradski hrošč.

Žuželke prenašajo tudi kužne bolezni. Neka vrsta rdečega skarabeja na vzhodu je nosilec kužnih bacilov; ti tudi spadajo v mrčes, nižje vrste. Muha tse-tse v Afriki povzroča spalne bolezni, veliki komar anofeles pa malarijo. Žuželke, mrčes, bakterije in bacili imajo zelo trdo življenje. Žive v večnem snegu na Himalaji in v vrelcih s temperaturo do 50 stopinj. Ličinke mrčesa so našli celo na propelerjih letal, ko so pristala po dolgih voznjah.

Škodljivi mrčes je začel že prav resno ogražati človeško življenje na zemlji. Šele proti koncu prejšnjega stoletja se je človek postavil resno v bran proti nevarnosti teh malih živalskih organizmov. V Ameriki se je to zgodilo leta 1865, ko je koloradski hrošč grozil, da bo uničil vse krompirjeve nasade. S kemičnimi sredstvi so ga tam delno uničili. V drugi svetovni vojni

ga je pa človeška zloba prinesla v Evropo. Umetna sredstva so se za pokončavanje škodljivcev dobro obnesla, izkazala so se pa kot dvorezen nož. Poleg mrčesa so zastripila tudi rastline.

Izkazalo se je, da so celo čebele prenašale okužen med s paše, koder so potrošili »amitrol«. Kemičali je so okužile tudi reke in potoke, koder so vlivali vanje kemična

Točenje medu

Točimo predvsem po končani paši in to je tedaj, ko so medišča polna. Takrat je med zrel. Če bi s točenjem čakali do konca paše, bi bili pri donosu močno prikrajšani. Primeri se, da so še pred koncem paše medišča dobrih družin zalita z medom, med tem ko je v slabših še mnogo praznega prostora. Z zamenjavo polnih in praznih satev lahko precej izenačimo pridelek. Slabe družine podpremo, močnim pa dajemo vedno znova priliko za delo. Točili bomo tudi po slabši pomladni paši, da dobimo čisti cvetlični med. Pa tudi takrat, kadar nameravamo prepeljati čebele drugam na pašo.

Točimo vedno le dozorel med, ki so ga čebele že pokrile. Nezrel in voden med se pokvari.

Čebelam ne smemo pobrati vsega medu. Sat ali dva pustimo v medišču.

Sate z zrelim medom pobiramo v dopoldanskih urah, ko je najmanj pašnih

sredstva za pokončavanje prenašalcev malarije; v tistih vodah ni več ribjega zaroda. Uživanje vrtnine, katero je človek oškropil s kemičnimi sredstvi proti mrčesu, pa škodi tudi človekovemu zdravju.

Kar je pa še najhuje, je to, da se s kemičnimi sredstvi zatira obenem s škodljivim mrčesom tudi koristni. Tudi takih drobnih živalskih bitij, ki so koristni služabniki človeka, nam je narava dala v izobilju. Rdeče gozdne mravljice se hranijo na primer prav s takim mrčesom, ki uničuje gozdove. Kdo je bolj koristen za rahljanje prsti v vrtu in na njivi, če ne črv deževnik? Netopir se nam tudi zdi pravi nebodigatreba, v resnici je pa največji človekov prijatelj, ker uniči na milijone mrčesa. Na Poljskem ga že uporabljajo v boju proti njemu. Narava sama je vse tako izravnala, da je proti škodljivim žuželkam in mrčesu postavila v službo človeka tudi koristnega. V Ameriki in v Sov. zvezi so začeli vzgajati malo muho, ki leže jajčeca po nekem naravnem gonu naravnost v ličinke škodljivih žuželk in jih na ta način pokonča na milijone. V plantažah sladkornega trsa rede velike krastače, ki uničujejo živalske škodljivce tistih nasadov.

Kaj pa šele prič! Ti so pravi naravni zavezniki človeka v boju proti škodljivemu mrčesu; brez njih bi človek v tem boju podlegel. Ena sama lastovica pogoltne dnevno do 200 muh in drugega škodljivega mrčesa.

Stvarstvo samo nudi človeku obrambo proti škodljivcem, največkrat v naravi sami in brez kemičnih sredstev.

čebel doma. Sate postavimo še tople v točilo. To opravilo zelo moti čebelje družine. Panjev ne bomo odpirali in odveč mali sate takrat, ko se mladice na svojem prvem izletu prašijo pred panji.

Preden začnemo z delom, si pripravimo vse orodje, ki ga bomo rabili: kadilnik, omelece ali gosjo perut, posodo z vodo in sipalnik. Pred delom si natremo roke z razredčenim kisom. Tudi pozneje to večkrat ponovimo. S tem se bomo obranili čebeljih pikov. Svetloba naj prihaja do panjev samo z ene strani, potem čebele le v tej smeri odletavajo.

Čebele zmeroma podkadam, nato pa jih ometamo v pločevinasti sipalnik s pokrovom. Od tu zdrknejo v posodo. Čebele stresmo nato nazaj v prazna medišča, ki jih potem naglo zaslonimo z okencem.

Pokrit med moramo pred iztočitvijo odkriti. V točilo postavljamo hkrati le približno enako težke sate. Medene sate pred vnitvijo čebelji družini pokropimo z vodo, kar zelo pomirljivo vpliva na čebele. Točimo v drugem, dobro zaprtem prostoru in ne v čebelnjaku. Prostor in vse orodje pri tem opravi mora biti čisto. Med hranimo v čisti posodi, ki mora biti brez vonja.

Za trg je med sposoben potem, ko smo ga precedili skozi dvojno sito in, ko se je izčistil in dozorel. Strjen med postane zopet tekoč, če ga segrevamo v posodi, ki jo postavimo v toplo vodo. Segrevamo ga do 40 ali največ 50 stopinj.

Proizvodnja in potrošnja mleka v državah SET

V posameznih državah Skupnega evropskega tržišča so gospodarske razmere zelo različne in isto velja tudi za proizvodnjo in potrošnjo mleka. Glede na število prebivalstva zavzema Italija zadnje mesto, ker kaže najbolj neugodno stanje.

V državah SET se porabi za prehrano manjši del mleka; mlekarska industrija razpolaga z večjim delom. Srednja letna potrošnja mleka je najvišja v Nemčiji in na Nizozemskem, kjer prekaša 122 litrov na osebo; okoli 100 litrov mleka na leto porabita Francozi in Belgijci, vsak Italijan pa komaj 60 litrov. Še manj mleka porabita Španec in Grk, slednji komaj 42 litrov letno. V povojnih letih se je proizvodnja mleka v državah SET znatno zvišala, ker je znašala v l. 1937-38 v milij. hl: v Belgiji 33,3, Franciji 154,4, Italiji 65, Nemčiji 196 in Nizozemski 52.

Številka za Nemčijo velja tu za celotno predvojno Nemčijo, ki je štela 68 milij. prebivalcev, dočim je zgoraj vpoštevana pod »Nemčijo« le Zgodovinska Nemčija (brez vzhodne pod ruskim vplivom).

Vinko Zaletel:

Moji spomini na nadškofa Vovka

(Nadaljevanje)

Gostoljubnost je bila znana lastnost starih Slovanov. V izredni meri jo je od njih podedoval nadškof Vovk. Le da on ni postregel le s kruhom in soljo, ampak z vsem, kar je bilo sploh mogoče: prijazno besedo, smehom, dobro mizo in prenočiščem. Za goste in prijatelje si je vzel čas. Ko ga nekoč ni bilo doma, je kuharica kar na kratko odslovila nekega duhovnika, ki ni imel kolarja. Šel je v hribe, pa se je mimogrede oglašil v tržiškem župnišču. Pošteno jih je slišala potem od župnika: „Če še kdaj tako narediš, kar ‚spokaj‘ in pojdi! Gostje so moji in prav vsakemu postreži!“

Ko so duhovniki po okupaciji Gorenjske prišli v Ljubljano, kjer je bil on tedaj kanonik, je sprejel takoj štiri v svoje stanovanje in jim zastoj dajal hrano in prenočišče, za druge pa je takoj organiziral pomoč. Tudi kot škof je prijazno sprejemal vse in rad znance povabil na kosilo. V tem oziru je bil zelo podoben pokojnemu papežu Janezu XXIII., ki je vedno koga povabil na kosilo, dočim je prej papež vedno sam jedel. Ko so ga spomnili na to navado, jim je Janez rekel, da je vse sv. pismo prebral, pa nikjer ni našel zapisano, da naj papež sam je.

Bog je blagemu pokojniku dal poseben dar duhovitosti in prisebnosti, da je takoj našel pravo besedo, pravi odgovor, včasih tudi šalo. Hitro je presodil položaj in z neko lahkoto rešil. Stolni dekan in prošt, skladatelj dr. Kimovec, ki je bil moj novomašni pridigar in je imel svojo biserno mašo prav na dan škofove smrti, mi je nekoč rekel:

„On je v hipu dal tak odgovor, da bi ga

jaz lahko deset let študiral, pa še ne bi tako zadel.“ S svojo duhovito besedo je nasprotnika razorožil ali pridobil, saj mu ni šlo za boj, ampak da brani dobro stvar in živi v dobrem razmerju z vsemi. Znano je, kako je bil kot škof klican na zaslišanje k ministru Mačku. Pa se je prismejati notri k ministru:

„No, sedaj bomo videli, kdo bo hujši: ali bo maček vovka ali bo vovk mačka.“

Kdo bi takemu nastopu zameril in takoj je boljše razmerje človeka do človeka. Tudi v tem oziru ima precej skupnega s pokojnim papežem, ki je znal s pristransko in duhovito besedo ali šalo pridobivati.

Občudoval sem njegov sijajen spomin. Dobesedno je ponovil, kar je kdo govoril ali pridigal. Po mnogih letih je natančno povedal, kaj smo n. pr. govorili, kaj je ta in ta povedal, kar sem jaz že zdavnaj pozabil. Vedel je že kot župnik za vse cerkve, duhovnike, datume, godove. Ali kako je poznal vse farane — župnija pa je imela čez 3.000 duš! Večkrat je rekel, da pozna vse župljane v glavo, srce in želodec. To pomeni, da je vedel, kako mislijo, kakšni so po srcu in kaj jedo. Dovolj prilike sem imel spoznavati, da je to res.

Kot dušni pastir je torej dobro poznal župljane, zato pa tudi njih revščino in resnično potrebo. Bil je velik karitativni delavec. Vodil je Vincencijevo in Elizabetno konferenco, kjer so člani organizirano pomagali revežem, vodil je župnijsko „Zaveništvo sv. Jožefa“ in ga zelo razširil, oskrbovale so ga pa šolske sestre. To je bila velika reč, saj je bilo notri čez sto revnih in zapuščenih otrok. Veliko pa je revežem sam pomagal, naskrival, da sem le včasih

kaj ujel in da res ni vedela levica, kaj dela desnica in kar se ne obeša na veliki zvon. Koliko pa je bilo duhovnih del usmiljenja: tolažiti, svetovati, dvigati duše itd.!

Še neko lepo lastnost omenim, ki je tako redka, pa potrebna. Bil je odkrit, na zunaj včasih gorenjsko trd, toda na notraj zlatega srca. Ob velikem delu, posebno pa v letih bolezni je bil včasih nervozen, da mu je ušla kaka trda beseda in je včasih po gorenjsko „zarobantil“. Toda takoj je to popravil, izbrisal in pozabil. Jeze in zamere ni nikoli poznal. Večkrat se je bil potem opravičil. Ko je opoldne čez kaplana „zarobantil“, ker je res po svoji glavi kaj napačnega naredil, je bil zvečer že kot dober oče. Zato je tako lepo v duhovni oporoki en teden pred smrtjo povedal:

„Zelo mi je hudo, če sem bil kdaj s kom bolj trd. Res, le potreba je to prinesla in moji zmučeni živali. Sproti sem rad odpustil, vse pozabil, in za isto prosim tudi vse druge sobrate.“

Nadškof Vovk je bil pravi ljudski škof. Četudi je imel v pisarni vzoren red in je bil znan po svoji točnosti (nam kaplanom je vedno ponavljal: „Red mora biti!“ in „Točnost je kraljevska čednost!“), vendar je bilo njegovo mesto med ljudmi, tam se je najbolje počutil. Zato je kot škof tako rad hodil na birme, četudi bi v zadnjih letih zaradi bolezni ne smel. Pa je raje šel na birmo, četudi je potem moral več dni pokoro delati. Zato razumemo njegovo tožbo v duhovni oporoki:

„Hudo mi je, ko letos vsled bolezni ne morem na birmo. Kako rad sem hodil po župnijah, rad preprosto govoril otrokom in odraslim. Vsak obisk katerekoli župnije in slovesnosti je bil zame resničen oddih in poživitev. Bogu za vse hvala!“

(Konec prihodnjič)

ZA DEKLETA:

Mlade obupanke...

Nekoč smo bili vajeni čitati v dnevnih časopisih o žaloigrah odraslih ali vsaj do- rasle mladine, ki ni bila kos preizkušnjam življenja in izrednim krizam ali zablodam in ni našla izhoda. Navadno so to bili za- res težki slučaji, ki so slabotnejše privedli do dejanj obupa.

Groza pa prevzema človeka ob poročilih, kako že dvanajstletni obupajo nad živ- ljenjem in ga tako hladnokrvno zavržejo. Tudi sledeči slučaj, ki nikakor ni osamljen, nam naj nekoliko osvetli ta pereči pro- blem naše mladine:

Petra je prišla iz šole in odložila svoje knjige. Mati jo je ljubeznjivo sprejela in ji hitro pripravila kosilo. Toda dekle je ne- kam zamišljeno pogledala mater in ji rekla: „Mama, zakaj imajo vsi otroci svojega očeta, le jaz ga nimam?“

Mati je postala blede v obraz in skoraj jokaje odgovorila: „Saj sem ti o tem že enkrat govorila, Petra. Tudi ti si imela očeta, pa je šel od nas, ko si bila še prav majhna. No sedaj pa le jej, da se okrepčaš.“ Pri tem je kar nervozno iskala robček, da si obriše solzne oči...

Ko je zvečer desetletna Petra že bila v postelji, je prišla k materi prijateljica na obisk. „Že zopet je spraševala in kar ne vem več, kaj naj ji še odgovorim. Že davno bi vse to preživela in pozabila, a sedaj me ta otrok vedno bolj vznemirja in obuja spo- mine na Klavs. Pa saj se nikdar ni zanj zanimal. Kljub dobri službi, ki jo ima, se je nikdar z ničemer ne spomni...“

Petra, ki je ves razgovor slišala, je tako zvedela, da je njenemu očetu ime Klavs. To ime je odslej venomer odmevalo v njeni notranjosti in sklenila je, da ga mora najti. Prebirala je dnevne časopise in v njih iska- la moža z imenom Klavs, celo telefonsko knjigo je prelistala in po telefonu klicala posamezne Klavse v upanju, da je eden izmed njih njen oče. Tudi na stanovanjska vrata raznih Klavsov je trkala in s trepe- tom pričakovala, da se bodo kje le odprla prava vrata in takrat bo v objemu svojega očeta. Pa enemu razočaranju so sledila nova razočaranja.

Petra je postala vsa drugačna. V šoli niso bili več z njo zadovoljni, izostajala je, po- stala je zanikrna, nepazljiva, zamišljena. Slabo se je učila, začela je lagati in ves denar, ki je bil namenjen za šolo, je pora- bila za telefonske razgovore. Tudi telesno je začela hirati.

Nekega dne pride mati domov s trga in začuti duh po gorilnem plinu. Vdere zakle- njena vrata in, ko vstopi v kuhinjo, najde hčerko Petro nezvestno sredi kuhinje. Zadnji trenutek je prišla, sicer bi dekle obležalo mrtvo. Petra je hotela s samomo- rom končati svoje življenje, ker se ji ni posrečilo najti očeta.

Zgodba ni nikaka izmišljotina, marveč je žalostna resnica. Dogodila se je lansko leto v Zapadnem Berlinu.

Za mladino in prosveto

KUGA NASE DOBE:

Laicizem vernih

Tudi med verne kristjane je protiverski laicizem že globoko prodril in jih zastrupil s svojimi zmotami. Temu je vzrok največ pomanjkanje verske izobrazbe. In prav to je najbolj žalostno, da so tudi sicer verni kristjani tolikokrat tako delavni pomočniki laicističnega boja proti Bogu.

Ko bi bili proti laicizmu, ki je krščan- stvu in Cerkvi tako sovražen, katoličani zavedni in enotni, bi zdaleka ne bil toliko škodoval. A kaj vidimo? Nasprotnik računa na nespamet katoličanov. S plitvimi propa- gandnimi gesli meša katoličane in jim skuša vcepiti čut manjvrednosti. Laicizem se predstavlja kot naprednost, umevanje današnje stvarnosti, ter razumevanje in sprejemljivost za sodobne probleme. Kato- lištvo pa istočasno predstavlja kot nazad- njaštvo, ozkost in klerikalizem, ki že meji skoraj na fašizem.

Takim geslom nasedajo kristjani, prepro- sti in tudi izobraženi. To pa zaradi pomanj- kanja prave in globoke verske izobrazbe. Tudi tisti, ki se imajo za „zelo katoliške“, večkrat podležejo.

V vprašanjih, kjer Cerkev jasno uči in daje obvezna navodila, katoličani rajši sle- de laicističnim rešitvam. Jagnjeta hodijo v šolo k volkovom in tulijo z njimi. Poli- tično so žalostno znane „ljudske fronte“, kjer so katoličani odklonili prave voditelje in se hlapčevsko vdinjali vodstvu ko-

munizma. Taka ideološka ljudska fronta je danes med nami laicizem, ki v njem ka- toličani v važnih vprašanjih namesto Cer- kvi slede zagrizenim nasprotnikom.

Tako vidimo v deželah, ki so v ogromni večini katoliške, da čim pride v javnosti na vrsto kako važno sporno vprašanje (kot na primer šolstvo, razporoka), nastane na- enkrat povsod zagrizena fronta proti cer- kvenim zahtevam. In katoličani so tisti, ki z vso vmeno podprejo izvedbo predlo- gov, ki jih pripravlja brezbožni ali versko indiferentni laicizem.

In tudi v verskem življenju pogosto sli- šimo od oseb, ki se imajo za „pristno ka- toliške“, laicistično izjavo: „Bog in Marija, to že, le duhovnov nikakor!“

Med katoliško inteligenco se pogosto ka- že po laicizmu vcepljeni čut manjvred- nosti v preziranju katolištva in občudo- vanju tega, kar je nasprotnikov. Kar sre- ni so mnogi, če jih vidnejši nekatoliki po- hvalijo. Celo takšne katoličane najdemo po svetu: Privatno je globoko veren in narav- nost pobožen človek; a njegovo krščanstvo je le strogo „evangeljsko“ krščanstvo. Ob vsej pobožnosti je do duhovščine nezaup- ljiv in v javnih odločitvah je najzvestejši pripadnik veri in Cerkvi nasprotnih odlo- čitev.

To je „pobožen“ katoliški laicist!

Iz filmskega sveta

ZAKAJ TOLIKO POVPREČNIH FILMOV?

Italijanska kinematografija doživlja s finančne strani veliko krizo. Dva največja producenta imata preko pet milijard de- ficita. In v tem malo prijetnem ozračju je bilo ustvarjenih (nekaj jih še snemajo) ka- kih petdeset filmov, ki naj pomenijo upanje za ponovno dvig.

Največje je število filmov, ki nudijo va- rietetske predstave. Teh je kakih deset, to- rej več kot jih more občinstvo prebaviti. Seveda postajajo vedno manj lepi in vedno manj zanimivi, kajti najlepši so skoro ved- no prvi. Tovrstne filme so začeli izdelovati kar serijsko. To dokazuje, da manjkajo ori- ginalne ideje in da se preveč računa na strpnost občinstva. Eden ali dva taka filma na leto bi bila kar dovolj.

Skrajno so naveličali tako zvani zgodov- vinski filmi, to se pravi filmi, ki zajemajo snov v starodavnih zgodovinskih ali sve-

topisemskih dogodkih in jo potem obrav- navajo tako, da se skoro v celoti poslužu- jejo domišljije, tako da je v filmu skoraj vse izmišljeno. Teh filmov izdelujejo danes še nešteto in ni čuda, če ne dosegajo za- želenega trgovskega uspeha.

Tako zvane komedije so zelo prijetne za občinstvo, vendar jih ni lahko izdelovati; saj zahtevajo dobro snov, odličen scenarij, skrbno pripravljeno režijo in dovršene i- gravece. In to ni lahko doseči. Razen tega pa poverijo producenti režijo takih filmov povprečnim režiserjem in se zato lahko že vnaprej ve, kakšne „umetnine“ bodo na- stale.

Filmi, ki navdušujejo producente, so tu- di dokumentarji. Velik uspeh, ki ga je do- živel Jacopettijev „Pasji svet“, je mnoge spodbudil, da so se odločili za to vrsto. In tako pride na filmsko tržišče vse polno dokumentarjev, ki so si bolj ali manj po-

Anekdote o Janezu XXIII.

● Malo pred vstopom v konklave je de- jal prednici misijonark presv. Srca: „Ved- no sem hotel ostati v zadnjih vrstah, Bog pa me je potiskal naprej.“

● Ob lepem vremenu se je rad sprehajal po vatikanskih vrtovih. Ko je zapazil, da so se mu vrtnarji vedno umikali, kadarkoli se je približal, jih je nekoč prijel: „Kaj se greste skrivalnice?“

● Na dan kronanja so papeža od vseh strani oblegali časnikarji. Neprestano se je bliskalo iz številnih fotografskih apara- tov. Papež se je malo naveličano izrazil: „Taki ste kot bliski v nevihti.“

● Dve rimski plemeniti gospe sta prvič videli papeža nekaj dni po izvolitvi. Ko je prišel med vernike, je ena izmed gospa pripomnila nekaj o papeževi debelosti in kratkosti. Papež jo je preslišal in jima de- jal: „Gospe sta morda zmotno mislili, da je konklave komisija lepote tekme.“

dobni. Jasno je, da ne morejo doseči po- sebnega uspeha: najboljši in najvažnejše prikaže prvi, vsi drugi so le nekako ponav- ljanje.

Našteli bi lahko celo vrsto filmov, ki ne dosegajo niti povprečnosti in ki ne delajo časti italijanski kinematografiji. Stiri petine italijanskih filmov so škodljivi, bodisi z umetniškega stališča, bodisi s trgovskega. Koliko jih je sedaj dobrih? „Il Gattopardo“, ki ni še prišel na tržišče, „Sekvestiranci v Altoni“, „Il mafioso“, „Stirje neapeljski dnevi“, „Proces v Veroni“. Naj omenimo še skrivnostni Fellinijev film, o katerem se še ne ve ničesar; toda ta režiser ni do sedaj ustvaril še nobenega slabega filma, zato tu- di od tega lahko pričakujemo kaj poseb- nega.

Če hoče italijanska kinematografija zi- veti še naprej, če se hoče ponovno dvig- niti, mora misliti predvsem na kakovost, ne pa na število. Ako ni mogoče ustvariti več dobrih filmov, naj se vsaj ustvari manj slabih. Če bo hodila še naprej po tej poti, bo zgubila v svetu tisti sloves, ki si ga je v zadnjih letih pridobila.

ENAJSTLETNI FILMSKI ZVEZDNIK

S čudovito igralsko spretnostjo je ob- darjen mali Marietto Angeletti, ki ga pri- števaajo že med filmske zvezdnike, čeprav je star šele 11 let. Doslej je imel važne vlo- ge že v štirih filmih, kjer je sijajno rešil svoje vloge in to ob strani največjih da- našnjih filmskih umetnikov.

Filmski režiser Fred Zinneman, Dunaj- čan po rodu, pripravlja po romanu Emeri- ka Preßburgerja film z naslovom »Nikar v Pamplono«, v katerem bo mali Marietto igral važno vlogo španskega najdenčka. Snov filma je vzeta iz časa po španski re- voluciji, ko hrepeni revolucionarni junak iz begunstva še enkrat videti na smrt bol- no mater, a ga neki duhovnik in najden- ček (Marietto) svarita pred nevarnim ko- rakom.

Helena Haluschka:

LAMOTSKI

župnik

Tedaj so vsi otroci zadržali sapo in če je „l'Autrichienne“ pritisnila robec na svoj obraz, ji je najmanj dvanajst noskov prišlo na pomoč: zapiskali so, da bi se nato spet nadaljevalo pripovedovanje. Včasih pa je bil zrak tako zelo napet, da jih je hotelo kar zadušiti; ves prostor je bil eno samo srce, ki je tolklo in bilo. Ko je Hagen dvig- nil kopje, da bi Zmagomira podrl na tla, je pripovedovalka označila smrtni udarec s tem, da je z ravnilom butnila ob steno — vsi mali so se tačas v istem trenutku pri- pognili nad svoje klopi, nihče izmed njih ni videl ravnila, vsi so videli le Hagenovo strašno bojno kopje.

Vprav zdaj je „l'Autrichienne“ naglo skončala in poslala otroke domov. Le-ti so bili najprvo kakor pilepljeni vstali na svo- jih prostorih, nato pa so se posamezno in težko odtrgali ter zapuščali klopi, vsi iz- gubljeni v čarobnem svetu ter zaverovani v svoje sanje so šli proti vratom. Le po- lagoma so našli pot nazaj v dejansko in vsakdanjo resničnost. Mali grbasti Jurček je kazal zobe in krilil s pestmi naokrog: „Če ga zadenem, psa!“

Šele na šolskem dvorišču se je notranja napetost nekoliko poglobila. Mali Francozi so vso pripoved še enkrat doživeli v igri, mali

Švicarji so pa razburjeni tekli čez most domov.

Otroci so se na šolskem dvorišču igrali z vso strastjo in ognjevitostjo. Nihče ni hotel biti srditi Hagen, dokler ni nekaterim prišlo na um: saj je tudi to lepo, če luča- mo kopje in mečemo sulico proti Zmagomi- ru. Mati naše voditeljice je imela na vrtu zraven šolskega poslopja razno zelenjavo, tudi fižol, ki se je spenjal po vitkih prekljah. Le-te preklje so bile otročjem izvrstne su- lice in metalno kopje; kmalu je ves nasad sfrčal preko dvorišča. „Huj“ — „bum“ — „huj, huj, bum, bum“ — „Ko je kričanje in vreščanje doseglo svoj višek, je zažven- ketala šipa v oknu. Hagen je bil dovršil svoje delo in on in vsi zvesti njegovi sprem- ljevalci so kar najhitreje zbežali.

Uboga naša voditeljica, ki je vse to zve- dela od svoje matere! Malodane bi bila jo- kala, škoda se ji je zdelo pridnih otrok, ki so se bili doslej pod njenim nadzorstvom in v strogi vzgoji tako vzorno obnašali ter imeli smisel za natančni red! Njena sestra pa je bila vsem zmešala glave, takó jim je odvzela vse brzde ter jim razvezala povo- dec, da so podrli vse ograje ali pa poska- kali čez planke! Kako bi vse to moglo spet priti v pravi tir? Jutri bo pa zares morala učiti prirodoznanje rastlinstva: to naj bi bila kazni in obenem polje, kjer ni nobenega spora in strastnega nemira.

„Da, voditeljica,“ je skesano izrekla se- stra, potem ko je bila začula očitke, „pre- davala bom o tem, kako potrebne in ko- ristne so preklje za fižol.“

Voditeljica mati se ni smejala. Preklje

za fižol je bila nalašč in posebej izročila mizarju, naj jih lepo ostruži in prireže, in fižolček spodaj je bil tu in tam nastavljen že tako lepe cvetove. „Tako veliki so bili,“ pri tem je mati naše voditeljice pokazala na svojo dlan, „in imeli so čudovito ru- menno barvo kakor pomaranča.“

Voditeljica je osupnila: „Tako veliki cve- ti, mamica?“

„Dà, takóoo veliki,“ in spet je voditelj- čina mati pokazala na svojo dlan, „to je neka prav redka sorta, moj otrok.“

„Da, mamica, to je gotovo kaka prav redka vrsta.“ Naslednji dan so prišli otroci nekoliko poparjeni v razred. Precej tiho je bilo. Avstrijka je preteče nagrbčila čelo, kakor sta ji bili priporočili mati in sestra, in rekla je z resnobnim glasom: „Otroci, okno ste ubili. Toda to bi še nič ne bilo. To morate plačati. Da ste pa preklje za fižol izrvali in pa pohodili fižolčke, ki so tako prekrasno pričeli cveteti, to je pa zares neodpustljivo. Vi ste hudobni otroci, tres méchants, tres méchants... pomendrali ste prekrasne cvetove!“

Prstek se je željno dvignil v zrak: „Ali te rumene cvetove, gospa?“

„Dà, tiste rumene cvetove ste pohodili, to je neka redka sorta, moj otrok!“

„Gospa, saj to niso fižolčki!“ — — —

„Niso fižolovi cvetovi?! Metuljnice so!“

„Prosim, ne zamerite! Metuljnice uteg- nejo biti, toda fržki pa prav gotovo niso, gospa!“

„Kako, le-ti rumeni cvetovi niso fižolo- vi?“ —

„Prosim, ne zamerite, buče so!“ — — O-

bliče Avstrijkino se je zategnilo. Tisoč zasmehljivih rogačkov je plesalo v njenih očeh. „Ali pa veste prav gotovo, otroci?“ — „Seveda, gospa! Vsa vas se je čudila, da so bile preklje nad bučami zasajene.“ — „Gospa“ je stekla kakor miš navzgor po stopnicah. Smejala in hihitala se je tako zelo, da so se morali obenem smejati tudi učenci spodaj v razredu.

Nekaj minut pozneje je voditeljčina ma- ti stala pred svojim vrtom in rekla glo- boko zamišljena: „Zdaj vem, zakaj je tudi kaka nesreča dobra. Zdaj tudi razumem, zakaj se fižolčki niso hoteli spenjati po prekljah!“ O prirodoznanje rastlinstva vodi- teljica in njena sestra nista nič več govorili. Namesto tega pa je „l'Autrichienne“ ta dan povedala do konca zgodbo o Zmagomiru. Na dvorišču je bil vrišč in šum neprestano. Jurčkova mati, boječa priletne ženica, teta Francka, potlej pa mati Lojzike Gornikove so stale spodaj pod ubitim oknom in pri- sluškovalle, počasi se je zbralo vse ženstvo od tostran in onstran mostu. Prišlo so bile, da bi slišale storijske, kakor mali. Na svoja stara leta so hotele biti deležne pripovedo- vanja o čudovitih rečeh. Zato jim je bila zadosti ubita okenska šipa.

Kaj drugega je preostajalo pripovedovav- ki, kakor da je na široko odprla vrata in okna nebeškega kraljestva?

Istega večera je nató sedela na šolskem dvorišču, sedela je na skladenici drv za kurjavo kakor na prestolu, pri sebi je imela zbrane otroke. Naokoli so čepeli matere na trati, dalje zadaj so stali možje s svo- jimi pipami v ustih.

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

Katarina Saunig:

Kmet svobodnjak

5. »Da, že jutri je Francoz lahko naš gost.« Primožovo lice potemni, bojažljivo zakliče: »Mi ga bomo lepo sprejeli! Z godci in zastavami mu bomo šli nasproti, postregli mu bomo z najboljšim, kar premorejo naše gospodinje. Za nameček pa mu bomo dali še naša zala dekleta.«

»Nikoli, nikoli«, zarjove več kot 50 mož. Vsi stiskajo Primožu roke ter ga objemajo. »Naš voditelj bodi! Ti si najboljši lovec!«

»Ne jaz, ampak brat Jožej, ki je že služil cesarju. On naj bo naš voditelj. Bolj je izveden. Njega poslušajte!«

Jožej pa je naslonjen na podboje hišnih vrat in molči. Premišljuje, če naj bi prevzel to odgovorno službo? Ves popoldan že žinja, kaj bi bilo najbolj prav ukreniti. Pa stopi predenj sivolasi dedej, malo mu manjka do 90 let, a je še kar krepak ter vedrega duha: »Jožej, danes pokaži, da si vreden sin tistega pradedca, ki je Otrobovi hiši pridobil pravice svobodnjakov. Pokaži, da teče po tvoji žilah kri junaških prednikov.« Proseče zrejo dedove oči v krepkega mladeniča, ki se ne more odločiti. Jožej dobro ve, kakšno odgovornost si bo s tem naložil. Da je odgovoren za življenje otrok, žena in starčkov in da bo njegova vojska, majhna, neizveščana in slabo oborožena težko kos vojne vajenim Francozom.

Ded pa ne odneha. Prošijo ga oče, prošijo ga bratje: »Vodi nas!« »Vodi nas!« mu kličejo Bistričani in Svečani.

»Torej, poslušajte, kaj vam kot vojak svetujem. S sovražnikom, ki je oborožen od nog do glave, v boj spustiti se, bi bilo nes pametno. Poskusimo raje z zvijačo!«

Med možmi in fanti zavlada grobna tišina, vsi napeto poslušajo svojega voditelja. Ta pa nadaljuje: »Kakih dvajset mož naj hitro zajezi vodo Bistrico, ki teče skozi Medvedji dol. Lovci naj oba bregova ob jezu zastražijo. Če bi se Francozi hoteli rešiti, jih v lovci ujemite. Največ jih bo itak utonilo v jezu.«

Kmalu po tem koraka majhna skupina lovecev proti vodi Bistrici. Primož daje povelja, pa tudi sam dela, voda je kmalu zajezena, stražarji so razpostavljeni na obeh straneh.

Na oni strani Stola pa si je francoski stotnik podnevi vtepel v glavo, da mora še to noč prenočiti v Rožu. Domačin, ki mu prisiljen kaže pot, mu to odsvetuje. Visoki častnik pa trdi, da je temna noč najboljša varuhinja francoskih čet. Mimo

Matica, Olipca in Antonča koraka v gosti temi nič hudega sluteč, francoska vojska. Ogledniki, ki so jih Francozi popoldne odposlali, da pregledajo teren, so prinesli dobra poročila, da ni nobene nevarnosti, da niso opazili nobenih oboroženih nasprotnikov. Torej so mladi francoski vojaki brezskrbno korakali skozi graben, ki vodi na Bistrico. A kaj je to, poti zmanjka, po vodi brodiijo, a vode ne zmanjka, zmeraj višja je. Vojaki se utapljajo v bistriških valovih. Le malo se jih reši, na tiste pa ciljajo Primoževi lovci s puško.

Mačani, Svečani in Bistričani so zmage pijani, ker se jim je zvijača tako posrečila. Bistriška dekleta z venci in šopki spremljajo svoje junake. Godci jim godejo:

Tam za križkim gričem,
tam je dost fantičev,
k'se za nas vojskujejo.

Stari in mladi se zbirajo v cerkvi pri Križih, da se Bogu zahvalijo za dobljeno zmago.

Malo nižje je še danes spomenik na tiste

Boro Kostanek:

PADANJA

Postavili so jih torej.
Z obrazom proti zidu.

Zato, ker niso hoteli iti ali kaj. Morali bi iti z njimi ali kaj in niso šli. Zato so jih zdaj postavili ob zidu v vrsto. Nobeden se ni branil postaviti se. Sicer to ni bila vrsta, ta samovoljna razporejenost niti ni bila podobna vrsti. Vendar so se zadovoljili z njo, saj to že ni bilo tako natanko. Stali so tam, nekako z ramo ob rami, in skozi njihova ramena je pronikalo podstrešje in ginilo v lavi obzorja.

Globoko nad škodlasto streho je gnil dim stikal zemljo s cunjastimi meglami. Bele lise so se vlekli na dolgo po nebu. Med njimi razpet dan je mižal s sivimi vekami. Vrsta ob hišnem zidu je nezlomljivo stala v prihajanje noči. Sence so se mrtvaško barvale na omet, ga maličile in ga potegovale v gube. Rok je potekal in oni so pogostejše pogledovali na ure. Samo nekaj trenutkov. Ne, ne bodo šli. In ko že stojijo v vrsti, bodo stali do konca.

Od streh je vel ivnat mrak in plal po polju. Nizdol po robu so hiše padle na vse štiri v sneženo ivje. Spodaj so se nekoliko opomogle, se celo dvignile na komolce, se otresle klancev, koč in bajtlarjev, pometale z ramen snežene gazi, sanince in v

priljubljen kakor v kmetijskih hišah. Povedal je gospodi marsikako trdo resnico, in skromno so ga poslušali, mnogo so mu odpustili, česar bi sicer ne bili nobenemu drugemu. Do Pariza so raznesli njegove sočene in krepke izraze. Toda naš župnik ni bil ponosen na to, nasprotno: hudoval se je nad tem, zakaj čutil je, da so ga napak razumeli.

»Nič ni prav za prav tako neumno,« je godrnjal, »kakor so izobraženi ljudje. Toliko časa ti zavijajo besede, da dobe povsem drugačen smisel in pomen, kakor pa je človek mislil. Preprosti ljudje veliko bolje razumejo človeka.«

Pa si je bil vendar krog in krog v visoki družbi pridobil resničnih prijateljev. Nekoč je prišla celo ponosna gospa markiza La Rochette peš v lamotsko župnišče; obisk v samodreči ali »motovilu« si je župnik strogo prepovedal »zaradi krav«.

Gospa markiza je prišla naravnost v kuhinjo ter se je, smeje se, usedla med dva drvarja, ki v zadregi nista vedela, kam bi dela svoje roke in noge.

Gospa markiza je pila sadjevec in se je izvrstno zabavala z obema pajdašema, dočim je zadaj za njenim hrbtom »La Pepie« obupno kremžila obraz.

Priljudno in domače obnašanje visoke gospe na našem župniku nikakor ni vzbujalo spoštovanja. Poznal je vse ovinke in spletke človeške duše. »Kaj neki hoče od nas?!« si je mislil.

Ljubi ljudje, to, kar je hotela, je našega župnika tako zadelo, da je pričel jecljati. In kuharici »La Pepie« se je to pot v re-

čase, ko sta kmet in delavec branila domovino.

Tam stoji Jožej obdan od svojih bratov, očeta in prijateljev. Tudi dedej so zraven. Ponosno in z občudovanjem zreta oba očeta na poveljnika rožanske vojske. Njega samega pa bojna slava ni posebno navdušila. Zamišljeno ji lice našega junaka, s skrbjo gleda na množico, ki mu vzklika. Jožej dobro ve, da ga bo, če se bojna sreča obrne, prav ta množica klela in sovražila.

Primož razume bratovo veliko in odgovorno službo. Prime ga pod roko ter krene z njim v gozd, da se malo pomiri. Vidi pa se, da sta si brata ne le po krvi, temveč tudi po srcu. Molče korakata, potopljeni v težke misli. Ko dosežeta prijeten rob tik gozda posadi močni Primož brata Jožega na mehki mah, kot dene mati otroka v zibel k počitku. Ponudi mu pijače, da se okrepiča.

»Primož, tako čudno mu je pri srcu, kot da nas čaka nekaj hudega«, šepče Jožej. Truden je od prestanega napora in ni čudno, da zadremlje. Primož straži ob njem. Previdnost je zmeraj na mestu.

(Dalje prihodnjič)

snegu obtičale plotove. In ob plotovih vseokoli je že delj časa glodala noč, da so se vedno predaneje nagovali v obrede neznanega bogoslužja.

Drugi dan sta ustavila dva nakladača

pred hišo. Ravno so skočile prve svetlobe izza ovinkov. Noč se je z zadnjimi ostenki lepila z veselja. Bilo je zelo mrzlo. In ko sta se lotila dela, so se lupile iz njunih ust goščave belih dimov. Bil je tih, uničujoč, po ničemer dehteč mraz. Vrgla sta prvega na sani. Njegovo telo je za ped odskočilo in deske so zahreščale, preden so ga vzele k sebi.

Potem sta počivala. Prvi se je naredil, kot bi imel plašč in ovratnik iz vročega krzna. Začel je zavijati vanj svoj vrat, kakor so to delali ljudje, ki so imeli res krzne plašče. Kje ležijo ognjeniki za ogrevanja, je rekel drugi in pri tem usločil svoje roke, da bi odbil z dlanmi vedno hujše napadalce mraza. Lahko pa bi te roke prijele tudi za ročaje kruha ravnokar vzetega iz peči. Za smrekami so svetile prve močne luči z neba in nakladača sta nekaj prej nehala počivati.

Nadaljevala sta pri drugem. Bil je edini, ki sta ga morala dovaliti in ga vsega dvigniti v sani. Tretji je bil lažji in je ležal najbolj uravnano ob zidu. Nakladača sta ga od daleč vrgla deskam. Odskočil je za dobro ped na spodnjih dveh, še malce poskakal in potem zdrsel v stranico. Tudi četrti je močno odskočil, in peti je bil tako majhen, da ga je v odskoku od teles poglano onkraj saninca.

Slednjič sta naložila, še malo uravnala lego in odpeljala. Telesa so začela malo upadati, vendar čisto se niso mogla prilagoditi oklepom desk. Kadar so zdrknile sani čez skok ali zmrzolino, so močnejše poskočila v zrak, drugače pa so po malem nenehno odskakovala. In takrat se je najbolje slišala glaževina iz odmevov.

Bolniška sestra Združenih narodov pregleduje indonezijskega otroka za tuberkulozo. Posebni fond Združenih narodov (UNICEF), ki podpira otroke, je pred kratkim izvedel po vsej Indoneziji zdravniško kampanjo proti tuberkulozi.

In zdaj je pripovedovala »l'Autrichienne« ves dolgi večer o čudovitem svetu tamkaj onkraj na robu zemljevida. O čudnolepem zvoku melodije one daljne dežele, o lepoti njene oduševljene pokrajine, o njeni ponjuzi, o njenem trpljenju, o njenem borenju za svetlobo, o njenih sanjah o odrešitvi človeštva — vse jim je podala ta večer, vse povedala, preprosto, toplo in v pisanih barvah, kakor je za otroke najbolj razumljivo.

Mrak je potopil vse v globoko modrino, tekoči studenec ga je zraven spremljal z rahlim šumljanjem, visoke lipe so slovesno šumele v svojih vrhovih in mesec je obvisel kakor rdeča krogla nad vrtno ograjo.

To je bila ura, ko vse pravljice postanejo resnične, ko gre človek iskati svojega brata in ko se najbolj grenko sovraštvo spremeni v plaho hrepenenje.

ZVON, ZVON!

Tisti čas se je na francoski strani udomačila nova šega, da so gosposke družine pričele prav pogosto vabiti našega župnika na pomenek. Sedaj se je komaj mogel ubraniti raznih povabil in vendar je tako nerad obiskoval »višje zverine«! Ni mu storilo dobro, da je spet in spet moral piti čaj, tudi se mu je zdelo škoda njegove nedeljske duhovniške suknje.

Ko pa je bil nato šele ugotovil, da vendarle utegne pri gladko olikani gospodi za svoje uboge dobiti marsikak dober prigrizek, ki bi bil sicer za le-te izgubljen, mu je postalo lažje.

In zdaj je bil na gradovih kmalu tako

snici posrečilo, da je zapela kakor petelin: gospa markiza je hotela cerkvi našega župnika podariti zvon! Velik, težak zvon, v spomin na njenega edinega sina, ki je bil padel v veliki vojni. Zadnji La Rochette!

Veliki Bog, zvon! Zvon, po katerem je bil naš župnik hrepenel dolgih trideset let! Ostro zvonkljanje in čivkanje edinega majhnega zvona v cerkvenem zvoniku mu je bilo pač zmerom mrzko in zoprno!

»Gospa markiza, obupno je poslušati mali zvon, ki kleplje in vrešči kakor kaka stara devica, zvečer ni možno zmoliti zbrano »Angel Gospodov je oznanil...«, majhni zvon oskrunja mrak, pa tudi daleč ne seže z glasom, da bi povabil ljudi v cerkev, njegov glas ne seže preko gozda, kaj šele do neba. Zvon, tako debel in resnoben, da se strese vsa cerkev, kadar zazvoni — to so prekrasne sanje!«

Naš Gospod, Bog Oče bi bil predober, gospa markiza je gotovo eden izmed njegovih angelov! Takšno otroško veselje je zelo genilo »angela«: gospa je zastavila vse moči v to, da bi čimprej bila botra novemu zvonu. In zares je nato tudi zazvonil nekoga dne globoko in krepko čez griče in doline.

Gospa mejna grofinja se je nazivala »La Rochette«, poslednja tega imena.

Da imata takšno visoko gospo v svoji sredi, to je vzbudilo obema občinama ponos in napuh, da bi se ljudje ondi skoraj razpočili od napihnenosti, zakaj po njih mislih je bil njihov zvon najlepši na svetu.

»Gospa je plemenita,« tako so govorili, »visokorodna, nič opravka ni imela s tvor-

ničarji konzerv ali ohranjenih jestvin, nič opravka s takimi novopečenimi bogataši in povišanci. Čiste plemenite krvi je in ponosno nosi ime junaka, ki je padel za domovino.« Vsi kmetje so se po njej čutili plemenitene in počaščene.

To bi se bilo razrastlo do samoveličja, ako ne bi bil naš župnik svojih ovčic spet enkrat prav pošteno oštel na prižnici: »Vi ste butci, moji ljubi bratje, vi ste ničemurno in puhlo ponosni na zvon zaradi njegove lepote in njegovega imena. Podobni ste meščanu, ki občuduje kravo zavoljo njenega dolgega repa in njeni debelih rogov in ne ve, da je mleko bolj važno. Razumeti morate zvon La Rochette, zakaj ima vam kaj povedati. Ob delavnikih ga morate poslušati, če hoče med svetlobo in temo z vami vred moliti in vaše molitve ponesti kvišku k Bogu Očetu. Za to je dovolj močan in vaša pobožnost ni preveč težka. Poslušajte ga, kadar zvoní zdravamarijo; kjerkoli ste, postojte za trenutek in bodite lepo tiho, ne mislite na njegovo imenitno ime in na njegov globoki zvok, temveč poslušajte božji glas, ki iz njega govori. Poslušajte ga, kakor bi ga čuli poslednjikrat na zemlji. Pri tem vam ni treba predolgo časa prenehati z delom. Očenaš, zdravamarija in znamenje križa: že to samo razveseljuje našega nebeškega Očeta. Dan za dnem počakajte, da vam zazvoni v pozdrav »dober večer!«, preden greste spat. Tedaj vas hoče zvon spomniti na večnost, da boste vedeli o njej v minljivi noči.«

(Dalje prihodnjič)

Pri nas na Koroškem

(Nadaljevanje s 4. strani)

še le trije otroci, dve dečki in en pobič. Pa so še pobiča Kristijana Jožefa kar s Sel k nam h krstu pripeljali. Morda zato, ker se bosta oče in mati v naši fari naselila. Dečki sta Helga Marija in Klavdija Marija. Poslednja je prvorojenka mladih Kumerčevih v Zavincu, Toneta in Micije Wicher, ki sta le dočkala „prestolonaslednico“. Zato je pa tudi krstno slavlje bilo veselo in imenitno.

Mrliški zvon je pa tudi v rebrški župniji na dveh krajih, pri fari in v Klančah, žalostno pel. Huda januarska zima je pobrala Bukovnikovega očeta, Pavla Grossa, ki je poslednja leta bil privezan na bolniško posteljo in je veliko trpel. Nekoč je bil pri farni cerkvi zvest in skrben cerkveni ključar. Kljub hudi zimi je imel zelo številni pogreb. V marcu je legla v grob zelo stara, 84-letna Fišarjeva teta, Helena Ležanca. Zadnja leta je živela v Galiciji, umrla je v Podlogu, pravzaprav v bolnišnici v Wolfsbergu, pokopali so jo pa v domačem družinskem grobu na Rebrci, kakor si je želela. Naj v miru počiva po svojem nemirnem romanju!

Tudi en otroški pogreb je bil na Rebrci. Pri Kunetovih na Suhi je mlada mati Ana Komprej povila v bolnici v Kapli dvojčka, Roberta in Norberta. Takoj sta bila krščena. Toda Robert je takoj po krstu umrl. Še na dan rojstva in krsta je bil položen v Kunetov družinski grob. Njegov bratec Norbert se pa krepko razvija in imajo domači z njim veselje.

Na podružnici v Klančah je tudi dvakrat bila žalost. Najbolj je vse pretreslo, ko je po težki, dolgi bolezni vsa izčrpana zatislila oči mlada, komaj 35-letna mati Helena Gregorič, pd. Kunčeva, ki je zapustila možu dva otroka. Po 8 letih srečnega zakona se ji je tako kmalu zaradi zavratne bolezni raka izteklo življenje. Bila je blaga žena in dobra mati. Imela je zelo lep pogreb dne 1. aprila. — In komaj sta potekla dva meseca, je dotrpel drug klanški trpin, Špehov oče, Matej Rotter. Ves čas po vojni je imel hudo živčno bolezen v glavi, ki mu je niso mogli in znali pozdraviti najboljši zdravniki. Oče je veliko pretrpel. Slednjič ga je Bog rešil. Spravljen s svetimi zakramenti je zapustil solzno dolino 21. junija. Ker je v težkih časih bil župan, se je njegovega pogreba udeležilo tudi častno zastopstvo iz Celovca.

Največji dogodek v rebrški župniji pa je bila škofova vizitacija in sv. birmo dne 7. julija popoldne. Na to se je vsa župnija dlje časa pripravljala. Nedeljo prej je bilo prvo sv. obhajilo otrok, tokrat zelo lepo število, v domači farni cerkvi, in Rebrčani so pridno pomagali, da je bilo vse krasno ovenčano v cerkvi in zunaj in da so mladi in napisi vzbujali pozornost. Za birmo je bila urejena še stranska kapela sv. Trojice, sedaj sv. Križa, in nove cerkvene zastave so v radost in ponos vse župniji. Veličasten je bil sprejem prevz. gospoda škofa s petjem, deklamacijami in nagovori. Dolga vrsta birmancev, 69 po številu, je pred škofom krenila v lepo rebrško cerkvo.

Mali oglasi

Prodajam avto. Opel Rekord, letnik 1961, 39.000 kilometrov, dobro ohranjen. Dopisi na upravo lista pod značko „V dobrem stanju“.

Iščem opremljeno ali neopremljeno sobo v Celovcu. Ponudbe pod značko „Za eno osebo“ na upravo lista.

17-letna dečva išče službo hišne pomočnice v poštini družini. Naslov daje uredništvo.

Iščemo dvosobno neopremljeno stanovanje v Celovcu ali v bližini za slovenski klub. Po možnosti kletno stanovanje. Oglasite se na uredništvu.

Šivalni stroji znamk: Gritzner, Rast & Gasser in Jax — najnovejši izdelki — popolnoma avtomatični Zick-zack-šivalni stroji so ponos gospodinje in šivilje, kateri jim olajšajo in skrajšajo delo. Naročite si ga takoj v strokovni trgovini šivalnih strojev:

JOHAN LOMŠEK

št. Lipš, Tihova 2, P. Dobla ves — Eberndorf, Telefon 247.

Zahtevajte cenik. — Ugodni plačilni pogoji.

kev. Toda po sv. maši je zunaj privršala huda nevihta z bliskom in gromom in celo v cerkvi upihnila luč. Vendar je pred pričetkom sv. birmo spet posvetila. Tehtnemu škofovemu nagovoru v slovenščini in nemščini je sledila še jedrnata pridiga č. g. Kogleka iz Škocjana. Poleg g. župana Ferjana, ki je tudi cerkveni ključar, je g. škofa pozdravil pozneje (v zasebni avdienci) ravnatelj rebrške tovarne g. dr. Vladimir Limontschew z gospo, zdravnico dr. Eriko Limontschew.

Lep je bil dan sv. birmo, čeprav je bliskalo in grmelo in so strele udarjale kot malo kdaj. Vsem bo ostal v spominu.

DJEKSE

(Naš 200 let stari križ)

Na vaškem trgu na Djekšah stoji zidan križ, postavljen l. 1778. To je bilo tistega leta, ko so začeli prezidavati cerkev na Djekšah. Križ na vaškem trgu je ravno tako pokrit kakor cerkev, namreč z naravnim kamnom škrlavcem. Sedaj po drugi svetovni vojni so hoteli križ podreti, češ da moti promet. Na posredovanje škofijstva so to misel opustili. Vaški trg je dovolj prostoren, da se vozila vseh vrst morejo križu izogniti.

In res, ta križ je star že skoro 200 let in je vaškemu trgu v okras. Križ je precej visok, spodaj ima razširjen podstavek, pokrit je naokrog z velikimi kamnitimi ploščami. Truden potnik se na te plošče lahko usede. Sredina križa ni poslikana, pač pa ima na strani, obrnjeni proti cerkvi, vdolbino, lursko votlino. V tej votlini sto-

ji kip lurske Matere božje. Jasno je, da prvotno te votline z lursko Marijo ni bilo. Kajti Marija se je prikazovala v Lurdu l. 1858 in šele po tem letu so začeli postavljati lurski Devici na čast Marijine kipe z belo obleko in modrim pasom, ob nogah pa dve zlati roži. Pri zadnji obnovitvi križa pred desetimi leti je slikar naredil Mariji moder plašč. Mogoče je bilo to za oko lepše, a resnici ni odgovarjalo. Kajti Marija je bila pri svojih prikazovanjih v Lurdu oblečena v belo bleko in je nosila plašč ravno take barve.

Sredi julija t. l. je križ na vaškem trgu na Djekšah prenovil slikar F. Jerina. Vrnili so Mariji v lurski votlini beli plašč oz. ga je poslikal rahlo rumeno, ker je Marija nosila pri svojih prikazovanjih bleščeče belo obleko.

Nad lursko Marijo je naslikana Marija z Jezusom v naročju. Naslednja slika predstavlja Kristusa na križu in pod križem Marijo in sv. Janeza. Nadaljnja slika je dješki farni patron sv. Martin, škof. Poleg sebe ima gos, tako da ga lahko vsakdo takoj spozna. Na četrti sliki je sv. Florijan, mučenec. Hiša gori, Florijan pa vliva vodo na gorečo hišo.

Navsezgodaj zjutraj je začel slikati g. slikar. Vse je bilo še tiho in mirno, samo čebele so že šumele v lipi pred gostilno Kramar. Lipa je ravno cvetela in čebele so nabirale strd in delale družbo slikarju. Kdo je starejši: križ na vaškem trgu ali ta starodavna lipa? Križ je star že blizu dvesto let, lipa nima nobene letnice, a je verjetno starejša.

Veseli smo, da je križ zopet prenovljen in ga je veselo pogledati. Vaškemu trgu na Djekšah je v okras. Kdor ne verjame, pa naj pride in se sam prepriča.

Cirkus Rebernigg v Celovcu

V torek, dne 23. julija 1963 zvečer ob 8. uri, je bila krstna predstava avstrijskega cirkusa Rebernigga.

Povedati moramo, da smo bili ob vsem tem, kar smo videli, nad vse prijetno presenečeni. Vsak cirkus vozi s seboj divje zveri, ki so vedno in najboljše privlačnost za gledalce. Dresure divjih zveri v cirkusu Rebernigg pa so res nekaj posebnega. Danski krotilec Franz Trubka se igra z njimi, kot da bi bile to najbolj miroljubne domače živali. Ze samo dejstvo, da so najrazličnejše zveri, dva leva, leopard, po dva rjava in bela medveda, lepo gostoljubno zbrane v isti železni kletki, je atrakcija zase.

Tudi dresura treh slonov in konjev ter

Liliputancev, sedem po številu, je zanimiva, ker plešejo moderne plese kot n. pr. tvist in medison.

Težnja vsega cirkusa pa leži na akrobatih. Tu je vsaka posamezna skupina doživeti za vsakega gledalca. Komiki — „klovni“ — kakor jih pod tem imenom poznamo, pa skrbijo za smeh; reči moramo pa, da je to najbolj šibka točka v cirkusu Reberniggu. Hočeš ali nočeš: vesel si vsega in zadovoljen nad vsem, kar si videl pod cirkuškim šotorskim platnom Reberniggovim.

Predstave cirkusa Rebernigga so do nedelje, dne 28. julija 1963, vsak dan po dve in sicer ob treh popoldne in ob osmi uri zvečer.

Kako se branimo proti vročini

DOM

— Skrijte vse težke zavese in preproge, tapcirano pohištvo pa pokrijte z bombažnimi prevlekami. Dobili boste v svojem stanovanju vtis svežine in senčnosti.

— Večerno leganje v posteljo je v toplih poletnih dneh neprijetno. Rjuhe — tudi platnene — se pod vami hitro segrejejo, blazine pa so pravcati termofori. Dajte čez posteljo dve platneni rjuhi in poskusite spati brez blazine. Videli boste, da vam bo mnogo bolj hladno in prijetno.

— Zlasti poleti smo nenehno žejni. Kako preprečiti to nenaravno potrebo po tekočini? Pijte paradižnikov, zelenin in korenjev sok z dodatkom ščepca soli. Kozarec takega soka vam bo zadostoval za nekaj toplih ur. Svetujemo vam tudi hladno turško kavo, glede vzhodnjaške navade — pitja vročega čaja — pa odložite sami.

— V poletnih vročih mesecih je za dobro počutje odločilna tudi pravilna pre-

hrana. Segajte po jogurtu, svežih jajcih, ribah, solati, sadju in kompotih. Zbršite z vsakodnevnega jedilnika vročo juho in jo nadomestite s kozarcem zelenjavnega ali sadnega soka. Ali pa prične kosilo s solato.

— V pasjih dneh trpimo dostikrat tudi zaradi nespečnosti. Kaj, ko bi se vsak večer unice pred spanjem sprehodili? Po prihodu domov pa stopite še pod mlačen tuš.

— Pa še en nasvet za dobro spanje: povijte razgredo glavo z mlačno in vlažno brisačo, in preden ležete v posteljo, popijte še mlačen lipov čaj.

OTROCI

— Večji in manjši otroci, predvsem pa dojenčki so zelo nemirni v vročih dneh. Če vas to skrbi, zmerite najprej svojemu nekajmesečnemu potomcu temperaturo. Če je nima, je vzrok nemirnosti samo vročina. Upamo, da ne sodite med tiste matere, ki svojemu otroku tudi v teh dneh »okrasijo« glavico s kapo in ga zahomotajo v volnene žabice. Nikar ga ponoči preveč ne pokrivajte in pustite mu zračnost in svobodno gibanje. Pije naj razredčen sadni sok ali pa sladkano vodo.

— Če otrok noče jesti, si nikar ne delajte skrbi. Vročina vpliva odbijajoče tudi na njegov drobni želodec. Raje pazite, da ga očuvate »vročinskega« počutja, seveda — brez prepriha in ledenega sladoleda.

— Otroke do treh let, prav tako pa tudi dojenčke je treba v teh dneh vsak večer kopati, čez dan pa osvežiti s pogostim umi-

Filmska ocena

Bistrica v Rožu. — Sobota, 27. 7.: Die Mongolen (IVa). — Legendarne epizode o vdiranju Mongolov v vzhodno Evropo v 13. stoletju. Za odrasle s premislekom! — Nedelja, 28. 7.: Der verkaufte Großvater (IIa). — Komedia iz Bavarske. — Sreda, 31. 7.: Mord (III). — Ameriški časnikar odkrije tih pred začetkom druge svetovne vojne nemški vohunski krog v Evropi ter z velikimi težavami privede svojo ženo, sebe in svoje senzacionalno poročilo na varno.

Dobla ves. — Sobota in nedelja, 27. in 28. 7.: Die seltsame Geschichte des Brandner Kaspar (IVa). — Za odrasle s premislekom! — Sreda, 31. 7.: Karthago in Flammen (IVa). — Intrige in ljubezen pred ozadjem opustošenja Kartage v letu 146 pred Kristusom.

Miklavčevo. — Nedelja, 28. 7.: Das rosarote Himmelbett (V). — Prvi ljubzenski doživljaji mladega nemškega fanta iz dobre hiše, ki posnema slabe vzore odraslih. Film odsvetujemo!

Borovlje. — Sobota, 27. 7.: Revak-Sklave von Karthago (IV). — Pustolovski film o vstaji sužnjev. — Nedelja, 28. 7.: Dort, wo das alte Pfarrhaus steht (IIa). — Zabavni film. Protestantški pastir v svojem dušnopastirskem delu deluje z modernimi sredstvi in hoče pridobiti predvsem mladino. — Torek, 30. 7.: Der Ann des Bösen (III). — Pustolovščina iz divjega zapada.

Pliherk. — Sobota in nedelja, 27. in 28. 7.: Ras Rätsel der roten Orchidee (IV). — Kriminalne pustolovščine. — Torek, 30. 7.: Geliebte Hochstaplerin (IVa). — Komedia za odrasle s premislekom!

Sinča ves. — Petek in sobota, 26. in 27. 7.: Tropenglut (III). — Zgodba iz ameriških pragozdov. — Nedelja, 28. 7.: Unsere tollen Tanten (III). — Veseloliga o brezposelnih muzikantih. — Ponedeljek in torek, 29. in 30. 7.: Polizeiaktion Dynamit (IV). — Kriminalni film.

vanjem. Voda jim bo pregnala sitnarjenje, nespečnost in netežnost.

— Upamo, da veste, kako so v teh dneh škodljive polivinilske hlačke. Operite raje plenico več, kot da svojemu malčku nakopljete neprijetne kožne izpuščaje.

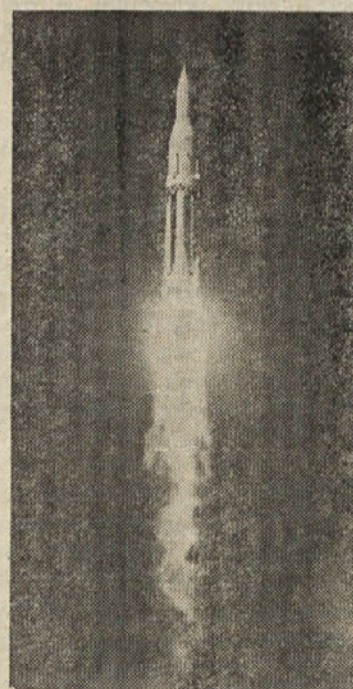
OBRAZ

— Se potite? Nič hudega. S potenjem osvežujete svoje telo. Liter potu »izvleče« iz telesa 580 kalorij, če pa izločite dnevno štiri litre potu — bori 2000 kalorij — boste v primeru odvečne debelosti prav zadovoljni.

— Na nedeljskem sprehodu ste se srečali tudi s koprivami. Kaj storiti, ko se koža neprijetno vneme, vas srbi in peče? Prav preprosto si namažite opekline s kanforovim alkoholom. Sicer pa so koprive odlično sredstvo zoper revmo...

— Če vas bo pičila čebela, izvlecite takoj želo, nabreklo mesto pa namažite s česnom ali amonijakom. Sicer pa je bolje, da se izognete čebel. Uspešen način je tudi ta: nikar se ne otepajte z rokami, temveč se mirno odstranite. Čebela bo brčkone odnehala.

— Ko boste potovali na dopust, nikar ne jemljite s seboj težke in mastne hrane. Ta bi vam obremenila želodec. Vzemite s seboj hladno kavo ali čaj, lahke kekse ali biskvit in le malo čokolade.

Na sliki vidimo raketo Saturn I na startnem rtiču Kap Canaveral. Za seboj ima že uspešne poskusne polete. Raketo zdaj razvijajo dalje. Pozneje bi naj postala raketa nosilka, s katero bodo pristali ameriški astronauti na Mesecu.